

Dësë

Viti 1 • Numri 1 • Janar-Mars 2013

Një derë...
është ëndrra e çdo muri!

ARGJENDARI

"Liliano"

ARGJENDARI

Italiane
RUMBULLOJME
AR
TE PERDOJME
RIPAROJME
DHE PASTROJME
SENDE ARI

ARGJENDARI
"LILIANO"

Adresa: Tek Dollari, Shkodër - Shqipëri
Cel: +355 69 20 45 115

VESË

Një numër i parë i një reviste është gjithmonë më i vështiri, pikërisht se ai duhet të jetë në të njëjtën kohë numri që përmbledh nga pak të gjithë ata që do të vijnë: duke qenë më i padituri tekstualisht, ai duhet të jetë më vizionari.

Një nënë e re, që ruan në bark farën e saponjizur, për herë të parë ndihet ndryshe: nga pragu i të qenit vajzë, bëhet ajo që lind dhe, në të qenët kështu, vrapon para në kohë të ardhme edhe pse zhvendoset prapa apo mbetet në vend.

Një vajzë, një grua, një nënë është njeriu në të gjitha thirrjet dhe zërat e fshehur, në të gjitha dështimet dhe fitoret, qarjet, gëzimet dhimbjet, jetën dhe vdekjen.

Një revistë femërore është mitra bartëse e jetës, të cilën edhe pse e kemi jetuar dhe e jetojmë, gjithmonë na befason, sepse ajo gjithmonë ka diçka të re për të na treguar: një sfidë, një provë.

Duke qenë një revistë femërore revista synon të jetë e tillë: një jetë, e cila e bekuar nga Zoti na mundëson ecjen, rritjen.

Revista femërore është tërësia e zërave të saj që qarkullojnë në ne, pa u vënë re.

Revista synon të mbledhë, t'i japë zë vajzës, gruas e nënës, familjes, fëmijës, njeriut.

BOTUESI

Shtëpia Botuese "Progresi"

DREJTOR & KRYERADAKTOR

Alban Kali

REDAKTOR

Brikena Smajli

KORREKTOR

Zija Vukaj

PËRKTHYES

Ernida Kraja | Eva Kajti
Naile Sulaj | Verzana Nikshiqi

DIZAJN

Bledar Xama

ADRESA

L: Vasil Shanto; Rr: Çajupi
Shkodër; Shqipëri

MOBILE

+355 67 208 6767

E-MAIL

revistaetika@progresibotime.com

VITI: I
NUMRI: 1

Janar-Mars

2013

Përmbajtja

Qumështi i nënës
Betyl Nefise Inall

36

**Ruajtja
e vëllazërisë islame**
Osman Nuri Topbash

20

**Bidatet
e ndaluara**
Seher Aydın

10

**Kujt i lutesh që të ta
plotësojë dëshirën**
Fatma Liman

5

**Të vërteta të
gabuar në lidhje
me ushqyerjen**
Nefla Bash

14

**Liri në ndjenja,
disiplinë në sjellje**
Adem Gjynesh

16

**Fati i jetës është
brenda zemrës...**
Fatma Allada

9

**Përqafoni Islamin
në tërësi**
Shfika Meriç

19

**Një argëtim
i pafund**
Kubra Çoban

12

**Mos u burgos!
Ji i lirë!**
Neslihan Nur Turke

23

**Koha është
kapitali më i çmuar**
Aishegyl Zobi

26

Të teshtiturit
Kevser Atar

27

Flutura dhe qiriu
Halime Demir

30

**Kopshti
i talenteve**
Aishenur Vural

32

**Në gjurmët
e sunetit të
Peigamberit (a.s.)**
Zahide Topçu

35

Kujt i lutesh që të ta plotësojë dëshirën?

Jam në kodrën Jusha, në një nga vendet më të bukura, ku kam sjellë njerëzit e mi të dashur, që më kanë ardhur për vizitë. Këtu ndodhet varri i të nderuarit Hz. Jusha...

Një grua po mbante në dorë një këpucë fëmije dhe, me shpejtësi, e lidhi atë tek një degë peme. U largua. Unë hipa mbi pemë dhe e mora këpucën, pastaj vrapova pas gruas.

-Keni harruar këpucën në degën e një peme. Urdhëroni!

Gruaja më shikoi me inat dhe më tha:

-Çfarë të duhet ty? Mos vallë më ra në tokë dhe e ngrite ti? Jo... e more nga dega e një peme, aty e vendosa me vetëdije...

-A nuk do të ishte më mirë sikur t'i kishit vendosur të dyja këpucët, mund t'i merrte ai që ka nevojë?

-Unë nuk e lashë këpucën që ta merrte dikush..., thashë një dëshirë.

Një këpucë fëmije, një degë peme dhe një dëshirë... nuk kishin asnjë lidhje me njëra- tjetrën. Ju sikur thoni që, Allahu i Lartë, nuk i kupton fjalët dhe ka nevojë për një këpucë të varur në degën e një peme...

"O Zot, dhuromë një fëmijë! Unë erdha prej shtëpie këtu, në kodrën Jusha, nuk pyeta për paragjykimet e askujt dhe e vendosa këpucën në degën më të lartë të një peme. Unë e bëra punën time, tashmë e ke radhën Ti...!"

Nuk duhet lënë pas dore dhe një hollësi tjetër. Vendi ku ndodhi kjo ngjarje, është kodra Jusha.

Ky veprim u shikua nga shumë njerëz... Disa e kritikuan, disa u zemëruan, por të tjerë vendosën të bënin të njëjtën gjë. Dikush mendoj :

“Le t’ua them të afërmve dhe miqve të mi që nuk kanë fëmijë, kush e di... mbase u realizohet dëshira!”

Ai njeri, që për herë të parë lidhi një këpucë në atë pemë, ka bërë një veprim shumë të rëndësishëm. Tashmë, ajo do të qarkullojë në gojë të njerëzve dhe kodra Jusha, do të bëhet kodra e plotësimit të dëshirave.

Ngjarja ndodh në Mesxhidin Nebevi... Xhamia e dytë më e shenjtë... Përsëri shohim një grua... Brezin që mbante në duar ia dha një fëmije... Ai e mori dhe filloi të vraponte në xhami. Dera 25... Dera 26... Pasi e përfundoi detyrën, ia ktheu brezin gruas, e cila e shpërbleu me disa dhurata për këtë të mirë... Në fakt, nuk i dha aq sa meritonte! Nuk mund ta shlyente atë që bëri fëmija me tri karamelle... Ai fëmijë bëri atë që ajo nga turpi, nuk mund ta bënte. Nuk isha vetëm unë dëshmitare e kësaj ngjarjeje, kishte edhe shumë njerëz të tjerë që e shikuan. Ndoshta disa prej tyre shkuan për të pyetur përse e bëri këtë gjë, duke menduar se mund ta bënin edhe vetë një gjë të tillë. Kurse, disa të tjerë, nuk arritën ta kuptonin qëllimin e gruas. Disa u zemëruan dhe thanë:

“Ja çfarë ndodh në këtë xhami të shenjtë e çfarë do të ndodhë tani me atë brez që u zvarrit nëpër dyer...”

Brezi, dyert dhe dëshira.... - të tria gjëra shumë të ndryshme me njëra - tjetrën. Sikur Allahu është shumë larg me robin e Tij dhe ka nevojë për simbole të tilla për të kuptuar dëshirat e tij! Sikur gruaja duhet të marrë një brez dhe ta fërkojë në dyert e xhamisë së nderuar dhe kjo do të sjellë foshnjë...!

Në të njëjtën mënyrë, kjo grua u bë nismëtare e një rruge të re. Gjynahet e çdo njeriu që do ta imitojë, do t’i shkruhen edhe asaj vetë. Sa të pakujdesshëm tregohemi kur veprojmë në këtë mënyrë; nuk jemi aspak të vetëdijshëm për plagët që merr besimi ynë!

Një grua tjetër dha këtë përgjigje:

“Mos thoni ashtu, njeriu kërkon të mbajë shpresën gjallë... Allahu mos e lëntë askënd pa fëmijë! Edhe unë kam bërë gjëra të tilla dhe, falë Zotit, u bëra me fëmijë. Atë brez do ta vendosë ajo që nuk bën dot fëmijë dhe do të ketë. Kjo grua bëhet shkak për një gjë të tillë,...e lumja ajo...!”

O Zot i madh, (na jep edhe mendime filozofike tani...!) Këto veprime janë thjesht bestytni...

Njoh disa vajza beqare, të cilat duan shumë të fejohen, por nuk ia arrijnë dot. Këto vajza në muajin e majit kishin shkuar te një kishë. Atë ditë kisha kishte shumë njerëz, pasi ajo ditë ishte e vetmja e vitit në të cilën plotësoheshin dëshirat.... Kishin puthur kryqin që mbante prifti në dorë dhe kishin hyrë brenda, pastaj kishin ndezur qirinjtë dhe kishin menduar këtë dëshirë:

"O Zot, bëj që të fejohe mi sa më shpejt!..."

Sipas tyre, në këtë kishë, më përpara kanë shkuar dhe shumë myslimane të tjera. Ato kishin pasur shumë dobi.

"Ashtu është! A nuk është e gjithë sipërfaqja e tokës mesxhidi i Allahut? Hz. Isasë i besojmë edhe ne. Pse të mos shkojmë edhe ne në kishë? Pse të mos i lutemi atij? Le të ndezim qirinjtë para tij dhe të shprehim dëshirat tona!"

Këto gjëra më tregonin vajzat e reja. Kuptohej qartë: ishin të turpëruara nga ajo që kishin bërë dhe tani po kërkonin arsye për të përligjur veprimin e tyre.

Kisha, qiriu dhe dëshira... tri gjëra që nuk kishin lidhje me njëra-tjetrën... Patjetër duhet që në atë kishë të ndizet një qiri dhe të bëhet një lutje para atij njeriu... Pastaj edhe kisha është një vend adhurimi. Sipas asaj vajze të shkretë:

"Kisha nuk është një vend i keq. Në fund të fundit, është një vend ku njerëzit luten..."

Vallë a nuk do t'i pyesë Allahu (xh.sh.), njerëzit:

"Pse shkove atje? A është ai vendi im? A jam unë aty? A nuk të jam unë më pranë se damari i qafës? Pse nuk më besove mua, pse nuk u lute me zemër, por shkove atje? Atë që ti kërkon, kush do ta japë: kisha, brezi në xhami, këpuca e fëmijës apo Unë? Nëse do ta jap Unë, kush të tha ty të shkosh atje? Por, nëse mendon se dëshirën tënde do ta realizojnë ato... prit atëherë; prit nga ato sende që nuk mund të bëjnë asgjë, as për veten e tyre..."

Dita e dytë e Ramazanit, njerëzit ndalen për t'u freskuar te çezma Oruç Baba. Çdokush mban në dorë diçka... një çelës, një unazë, një këpucë, një diplomë... Dikush dëshiron të martohet, dikush tjetër dëshiron të ketë një shtëpi, një tjetër dëshiron të fitojë shkollën... Dëshirat e tyre nuk mbarojnë kurrë. Gjithmonë shikojmë të njëjtën pamje: ikje në rrëmujë...

Të gjithë njerëzit kanë një të përbashkët: të gjithë

kanë shumë dëshira... Mjafton që të realizohen dëshirat e tyre; nuk ka rëndësi se ku apo se kujt i luten... Nëse është e nevojshme, do të varin këpucë në pemë, do të varin tigan. Jo vetëm dyert e xhamisë, por edhe tokën e fshijnë me brez... Ne jemi aq të vendosur për të realizuar dëshirat tona, sa nuk pyesim për asnjë pengesë... Mund të ngjitemi deri në degën më të lartë dhe të varim tigan në të.... Të mos mund ta marrë askush atë, ta shikojë Allahu dhe të kujtohet për dëshirën tonë. Nuk ka rëndësi se sa qesharakë bëhemi, rëndësi ka të plotësohet dëshira e jonë...

Unë nuk kam dëgjuar se njerëzit që bëjnë veprime të tilla, të thonë:

"O Zot, bëj që unë të fal namaz!"

Nuk i kam parë këta njerëz, që me dëshirën për t'u bërë nga ata që falin namaz, të varin këpucë në degë.

A nuk i di Allahu dëshirat që mban zemra jonë? A nuk i di ëndrrat tona, Ai që na është më pranë se damari i qafës? A nuk i kupton dëshirat që mban zemra jonë, pa pasur nevojë që t'i shprehim ato më gojë?

E pyeta gruan në kodrën Jusha:

-Nga kush kërkon?

Gruas në xhaminë Nebevi i thashë:

-Kujt i lutesh që të plotësojë dëshirën?

-Allahut...

-Po çfarë është kjo këpucë, derë apo kishë...?

-Çfarë ka të keqe... Allahu është kudo...!

Mirëpo, Allahu ka thënë:

"Kur robërit e Mi (besimtarë) të pyesin për Mua, (thua ju se) Unë jam afër, u përgjigjem lutjeve të lutësit, kur ai më lutet Mua." (Bekare: 186)

Atëherë, çfarë kërkojmë ne te këto vende?..

Çfarë pune kemi ne në kodrën Jusha, kur Ai na thotë:

"Ju lutuni, Unë jua plotësoj"

"Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz!" (Bekare: 45)

Veprimi i vetëm që duhet të bëjmë, është të ulim kokën në *sexhde*... Çfarë nevojë kanë këto sende të pavlera të hyjnë mes nesh dhe Allahut? Kush ka të drejtën të hyjë mes robit dhe Allahut?

Nëse kemi mundësi të trokasim menjëherë në derën e Allahut, çfarë nevojë ka që ta zgjasim këtë gjë?! Le të trokasim në derën e Tij... Le të presim deri sa të hapet dera... Le të presim në sexhde, le të bëjmë *dua*, teksa mbajmë kokën në sexhde... Le të lutemi me lot në sy...

"Allahut i përkasin emrat më të bukur, andaj thirreni Atë (lutjuni Atij) me ta dhe largohuni nga ata që i shtrembërojnë emrat e Tij." (Araf, 180)

Pse të mos i lutemi Zotit, duke përdorur një nga emrat e Tij? Ai na e ka treguar mënyrën se si të kërkojmë realizimin e dëshirave tona, pse të mos i ndjekim...! Çfarë kuptimi ka qiriu, këpuca, brezi? A kemi ne ndonjë të mirë nga këto besëtytni?

Një fjali që thuhet nga të gjithë është:

"U lutëm shumë, por nuk arritëm gjë, le ta provojmë dhe ne këtë mënyrë..."

Të kërkosim shumë... Kjo është një çështje me shumë rrezik... Të bësh *dua*, është diçka shumë e bukur... Të kërkosim xhenetin, të kërkosim bukuri, është bukur... Ai që kërkon xhenetin, nuk shkon të lutet në kodrën Jusha; ai njeri ul kokën në *sexhde* dhe lutet...

Ka dy mënyra për të kërkuar diçka... Të lutesh, pa e ditur nëse lutesh për diçka të mirë apo të keqe; O Zot dua ta blej këtë shtëpi, dua ta ftoj këtë punë... A kërkojmë gjëra që janë në të mirën tonë apo në të keqen tonë? Ajo që ne na duket e mirë, mund të mos jetë e tillë, prandaj nuk është mirë të ngulim këmbë në realizimin e dëshirave tona... Nëse Allahu nuk na e plotëson dëshirën, duhet ta pranojmë se ka një të mirë në mosrealizimin e saj.

Gjithmonë mendoj... A është e drejtë të kërkosim diçka me ngulm? A është diçka e mençur t'u vendosim kufi mundësive tona, duke kërkuar diçka të kësaj bote? A është e drejtë që t'i vendosim një qëllim material jetës sonë dhe ta harxhojmë gjithë kohën tonë për ta realizuar atë?

Bukuria më e madhe e të ëndërruarit është të jesh bashkë me Allahun... Mevlana thotë:

"Duhet të qash që të derdhet mbi ty mëshira e Zotit... Ashtu siç derdhet qumështi i nënës, kur shikon lotët e fëmijës..."

A ka ndonjë gjë më të fuqishme se lotët që derdhen në *sexhde*?

Para disa kohësh kujtoj që edhe unë kam kërkuar diçka për dhjetë vite të tëra. Por a e dini ju se si e kam kërkuar? Duke bërë sexhde pa fund, duke lexuar Kuran... Kam bërë *dua* në xhami, në rrugë... Por nuk m'u plotësua *dua*ja. Allahu nuk e bëri të mundur atë. Unë bëra sexhde dhe qava, mendova:

"O Allah, përderisa nuk do të ma jepje këtë gjë, pse më bërë ta doja aq shumë?"

Sikur nuk isha unë ajo që e kisha dëshiruar. Më pas e mendova si një gjë të nxituar... Kur e mendoj sot, them me gojën plot: "Sa mirë që Allahu nuk ma dha atë gjë që e doja aq shumë, dikur!.. Do të kishte qenë vetëm shkatërrimi im." Unë, pa e ditur këtë gjë, e kisha kërkuar me aq guxim. Por, ndërkohë që kisha kaluar dhjetë vjet duke u lutur, kisha kaluar çaste të bukura me Allahun tim...

Ne dhe Zoti ynë... Kërkesit dhe Dhënësi... Robi kërkon, Allahu jep... A mundet një njeri të presë shpresën e tij ndaj Allahut (xh.sh.)?..

Kur dëshira jonë nuk realizohet, duhet ta kuptojmë se kjo është më e mira për ne; duhet ta falënderojmë Zotin dhe të lidhemi edhe më shumë me Të...

Është gabim të shpresojmë te mirësia e sendeve pa jetë, të besojmë te besëtytnitë; ato mund të jenë një provim për ne...

Duhet të kemi kujdes, sepse duke u besuar besëtytnive, mund të hapim një rrugë të re dhe të marrim përsipër edhe mëkatet e njerëzve që do të na pasojnë në këtë rrugë...

Duhet të përsërisim fjalët e Mehmet Akifit:

"Mbështetju Allahut, falënderoje Atë dhe bëhu i nënshtruar!

Kjo është rruga e vetme, nuk di asnjë rrugë tjetër..."

Fati i jetës është brenda *zemrës...*

Çdo mëngjes le t'i urojmë njëri - tjetrit : "Ditë të mirë!"

Fillimi i një dite të bukur lipset shpallur qysh me lindjen e diellit...

E gjithë familja duhet të ndihet mirënjohëse dhe të falënderojë për mundësinë që iu dha për të shijuar një ditë të re. Pjesëtarët e saj duhet të shikojnë njëri-tjetrin me sytë që u buzëqeshin.

Nëse ka pakënaqësi mes tyre, duhet t'i marrin dhe t'i vendosin në një zarf për t'i dërguar larg, shumë larg... Le të vlerësojmë vlerat e njëri - tjetrit. Ne jemi krijuar për të qenë në të njëjtën familje nga Krijuesi i gjithësisë. Duhet të hedhim farat e faljes dhe të dashurisë në zemrat tona...

Vetëm të flasim; jo për planet e rreme të së nesërme, por për shkëlqimin e të sotmes... Le t'u shprehet njerëzve të dashur dashuria... Për aq kohë sa sytë shikojnë dhe mendjet njihen, çdokush duhet ta dijë vendin e vet në zemrat e të afërmeve.

Gjëja më e rëndësishme në këtë jetë është

ngrohja e duarve të ftohta dhe fshirja e syve të mbushur me lot... Cili nga ne mund ta dijë ditën kur do të kalojë në botën tjetër?! Prandaj, le të qëndrojmë larg kujtimeve me gjemba dhe t'i hedhim shumë larg të gjithë gurët që gjejmë në zemër...

Çdo njeri duhet të mendojë se si ndodh që mes gjithë atyre njerëzve që janë në këtë botë; me disa prej tyre jetojmë së bashku, në një shtëpi?! A mund të jetë rastësi ardhja në të njëjtën shtëpi në mbrëmje, ngrënia e së njëjtës bukë...

Njeriu i bekuar me mirësinë e të pasurit familje, duhet të jetë më shumë falënderues se çdokush tjetër ... Njeriu që dashuron, duhet të jetë i kujdesshëm, sepse kjo jetë mashtruese një ditë mbaron...

E gjithë natyra e di këtë të vërtetë... Të jetë një derë, është ëndrra e çdo muri... Nuk ka rëndësi koha, nuk ka rëndësi vendi; rëndësi ka lumturia nën të njëjtën çati... Testamenti i jetës na thotë vetëm këtë të vërtetë: dua! njerëzit e familjes gjithmonë, pavarësisht rrethanave ... Çdo strehë familjare lipset kthyer në një kopsht xheneti...

Bidatet *e ndaluara*

Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, i cili ishte më i dhënë pas nesh, më shumë sesa ne dhe që na donte më shumë se ç'duam ne veten, e filloi hytben e lamtumirës duke na paralajmëruar:

"Dëgjolini mirë fjalët e mia! Nuk e di nëse pas këtij viti do të mund të takohem më me ju!"

"Po ju lë dy amanete; sa kohë që të lidheni fort pas tyre dhe t'i zbatoni ato, nuk do të shastiseni dhe nuk do të bini në gabime. Ato amanete janë libri i Allahut, Kurani dhe Suneti i Pejgamberit."

Edhe pse mësuesi i fesë sonë na i ka dhënë këto këshilla të rëndësishme, veçanërisht kohët e fundit, na kanë rrethuar shumë bidate dhe bestytini të cilat nuk i përmbahen aspak sunetit të Pejgamberit, sallallahu alejhi ve sellem... Një grup njerëzish, me dije ose jo, po bëhen shkak për përhapjen e tyre.

Bidat do të thotë diçka që nuk ka ekzistuar më parë, por që është nxjerrë (prodhuar) më vonë, është shfaqur kohët e fundit. Ndërsa në kuptimin terminologjik fjala shpreh besimin dhe veprimet që, në fakt, nuk janë në fe, por që janë shpikur më vonë në fushën e besimit dhe të adhurimit. Ajo përmban fjalë dhe vepra

që nuk janë zbritur nga Allahu, që nuk janë praktikuar nga Pejgamberi, në kohën e shokëve të Tij të nderuar, që nuk mbështesin fjalët, veprimet dhe sunetin e Pejgamberit, sallallahu alejhi ve sellem.

Ndërsa *hurafe* janë çdo lloj praktikash dhe besimesh që nuk mbështeten në informacion, që nuk kanë lidhje me mendjen dhe arsyen, që bien ndesh me thelbin e fesë.

Allahu Teala në suren Maide, ka thënë:

"...Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj..." (Maide, 3)

Sipas këtij ajeti fisnik, feja islame është plotësuar në mënyrën më të përsosur dhe ligjet e saj janë bërë shumë të zgjedhura dhe të qarta. Edhe i Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, çdo gjë që ishte e nevojshme për lumturinë e kësaj bote dhe të botës tjetër, na e ka lënë duke e praktikuar vetë si sunet (me vepra), duke na këshilluar si sunet (me fjalë) dhe duke i aprovuar gjërat e bukura që shikonte te sahabët si sunet (me aprovim). Madje bashkë me këtë përgëzim:

"Kush e gjallëron sunetin tim (e praktikon dhe bëhet

shkak që edhe të tjerët ta zbatojnë) do të thotë se më do mua. Kush më do mua, do të jetë bashkë me mua në xhenet.” (Taberani, 5)

I Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, ashtu siç na ka urdhëruar të zbatojmë sunetin, na ka urdhëruar edhe të qëndrojmë larg të gjitha fjalëve dhe sjelljeve që e dëmtojnë fenë tonë, popullin tonë dhe veten sonë. Për këtë Ai na ka paralajmëruar:

“Bëni kujdes nga gjërat që janë shpikur pas meje (Bidatet)! Sepse çdo gjë që ka dalë më vonë (në emër të fesë) është bidat. Çdo bidat është devijim dhe çdo devijim të çon drejt zjarrit.” (Ebu Davud, Sunne, 5; Tirmidhi, Ilim, 16; Nesai, Ijdejn, 22; Ibn-i Maxhe, Mukaddime, 6, 7)

“Kur një shoqëri shpik një bidat në fenë e vet, ai bidat hiqet nga kategoria e sunetit. Prandaj është më mirë të përqafosh sunetin sesa të shpikësh bidate.” (Ahmed bin Hanbel, Mishkatul Musabih, xh: 1, sh: 66)

Abdullah bin Umeri (r.a.), një nga liderët e sahabëve, ka thënë:

“Edhe pse popullit mund t’i duket i bukur, çdo bidat është i keq, është devijim.”

Krahas të qenit *bidat*, i çdo gjëje që shpiket më vonë në emër të fesë - një pjesë e dijetarëve tanë, në emër të përhapjes së mirësive e bukurive, i kanë pranuar punët e mira dhe të bukura që nuk janë në kundërshtim me urdhrat e fesë - si **“bid, atun hasene”** (bidat i mirë) dhe nuk e kanë kundërshtuar praktikimin e tyre. Në zgjedhjet e tyre luan rol edhe hadithi i mëposhtëm të cilin e kanë parasysh:

“Atij që nis një rrugë të mirë (metodë, sunet) në Islam, i jepet sevap aq sa atij që e kryen. Ndërsa sevapi i atyre që e ndjekin nuk pakësohet... Kush nis një rrugë të keqe në Islam, merr mëkate aq sa ai që e bën apo ndjek këtë rrugë. Mëkati i atij që e kryen apo e ndjek nuk pakësohet...” (Muslim, Ilim, 15, Zekat, 69; Nesai, Zekat, 64; Ibn-i Maxhe, Mukaddime 14)

Kjo do të thotë se në Islam është e mundur të bëhesh nismëtar i së mirës apo i së keqes. Kështu, fatura e rru-gës së nisir, së pari i pritet nismëtarit. Një nga ngjarjet, të cilat nxorën në pah komentimin e “Bidatit Hasene” i përket edhe Hz. Omer (r.a.). Në kohët e hilafetit të tij, ai urdhëroi që namazi i teravive të falej në xhami me xhemat dhe tha:

“Sa bidat i bukur është ky!” (Buhari, Teraviv, 1, Mu-vatta, Ramazan, 3)

Në fakt, namazi i teravive është falur nga Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, edhe në shtëpi, edhe në xhami. Pra, në sunet e ka një bazë. Por ishte Hz. Umer, që e nxiti popullin që ky namaz të falej me xhemat.

Ka edhe nga ato bidate, të cilat nuk janë në bazat e fesë dhe që është munduar të futen më vonë, këto bidate janë quajtur **“bidat-i seijje”**, pra bidate të kë-qija, si prerja e kurbanit për të vdekurit apo ndezja e qirinje nëpër tyrbe ose vende të ngjashme me to...

Në urdhërat apo ndalesat e fesë, në adhurime dhe në çështjet e tjera të fesë, duhet të jemi shumë të kujdesshëm. Zotëruesi i fesë është Allahu (xh.xh.), ndërsa predikuesi është Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem. Për çështje që nuk kanë njoftuar hapur Ata, nuk është e përshtatshme të nxirren një sërë adhurimesh në pah nga mendja dhe zemra e njerëzve, në emër të mirësisë dhe bukurisë. Në lidhje me këtë çështje nuk mjafton vetëm nijeti (qëllimi) “i mirë”. Pa parë gjendjen e tij, personi nxjerr në pah një “fe” dhe për të ardhmen e kësaj ka shumë paralajmërime.

Në ajetin fisnik Allahu thotë:

“...Le të frikësohen ata që kundërshtojnë urdhrin e tij, që të mos i arrijë ndonjë sprovë ose që të mos i godasë një dënim i dhembshëm.” (en-Nur, 63)

Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, e ka paralajmëruar kështu umetin e tij:

“Kush shpik në fenë tonë diçka që nuk është në të, ai është anuluar.” (Buhari, Sulh, 5, Muslim, Akdije, 17, 18)

“Fjala e mirë është libri i Allahut. Rrugat më e mirë është rruga e Muhamedit, sallallahu alejhi ve sellem. Ndërsa, vepra më e shëmtuar është shpikja (futja në fe) e gjërave të pavërteta pas (pejgamberit).” (Ibn-i Maxhe, 1/45)

Ne që duam të vërtetojmë se e duam Pejgamberin, sallallahu alejhi ve sellem, jo vetëm me fjalë, por edhe me vepra, duke praktikuar sunetin e Tij edhe fundin e fjalës sonë ia lëmë Pejgamberit të trëndafiltë. Qëndrojmë me pastërti në xhematin e Tij të zgjedhur dhe e dëgjojmë me shpirt.

Transmeton Irbad bin Sarije (r.a.):

“Një ditë, i Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, na priu në namaz. Pastaj, duke u kthyer nga xhemati, na dha një këshillë shumë të qartë dhe me domethënie. Një këshillë, e cila, atyre që e dëgjuan, ia mbushi sytë me lotë dhe zemrat me emocion. Njëri nga xhemati tha:

“O i Dërguari i Allahut, ky sikur është një fjalim lamtumire. Çfarë na këshilloni?”

I Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, tha:

“Ju këshilloj të jini të devotshëm ndaj Allahut. T’i bindeni urdhrave të kryetarit tuaj, edhe sikur ai të jetë një skllav etiopian. Sepse ata që do të jetojnë pas jush, do të shohin pas meje shumë devijime. Prandaj po ju kujtoj sunetin tim dhe traditën e halifeve të nderuar (Hulefa-i Rashidin); praktikojini këto dhe lidhuni fort pas tyre. Jini shumë të kujdesshëm kundrejt gjërave që do të dalin më vonë, sepse çdo gjë e re (që bie ndesh me sunetin), është bidat, çdo bidat është devijim.” (Tirmidhi, Ilim, 16; Ebu Davud, Sunnet, 5)

Një argëtim i pafund

Kur themi *argëtim* (dëfrim), në mendjen e shumicës së njerëzve, vjen muzika. Por zbavitja është emri i përgjithshëm i çdo gjëje që na ndihmon të kalojmë kohë të bukur. Kështu që pikniku, shëtitjet, kampet... ose e thënë ndryshe; çdo gjë që e largon njeriun nga stresi dhe e qetëson atë, quhet zbavitje. Njeriun e gëzon dhe të bërit diçka me familjen e tij. Nuk ka rëndësi se çfarë bëni!.. I rëndësishëm është kalimi i çasteve të bukura së bashku me njerëzit e dashur.

Cili është vendi i zbavitjes në fenë tonë, a dëfrehet myslimani? Sigurisht që dëfrehet. Dëfrimi që nuk të çon në mëkat dhe, që nuk shkakton humbjen e tepërt të kohës, është e drejta më e natyrshme e njeriut.

Një vajzë, e cila ishte edukuar nga Hz. Aishe (r.a.), po martohej me një djalë prej Ensarëve. Pejgamberi ynë (a.s.), i tha:

"O Aishel! A nuk keni ju ndonjë grua që t'i bjerë deficit dhe të thotë poezi? Ensarët i kanë qejf këto gjëra."

Marrja pjesë në dasma dhe festa që organizohen jashtë rregullave të moralit, dëgjimi i këngëve më tekste kryengritëse, dëfrimi duke bërë mëkat, është i ndaluar nga feja jonë. Sepse zemra i ngjan ujit që merr

ngjyrën dhe formën e enës, ku ndodhet. Në ajetin 119, të sures Tevbe Allahu ka thënë:

"O ju që besuat!... Kini frikë Allahun dhe qendróni bashkë me besimtarët!..."

Duke e shikuar çështjen nga ky aspekt, qëndrimi në vende ku bëhen mëkate ose qëndrimi me njerëz që bëjnë mëkate në një mënyrë të hapur, është në kundërshtim me fenë tonë.

Por në një mot të bukur vajtja në një kopsht, bahçe, në një vend buzë ujit, në një vend të qetë dhe që nuk përmban mëkate, nuk përbën problem; përkundrazi, kjo është një nevojë e domosdoshme e njeriut.

Zoti ynë, në ajetet 31-32 të sures En'âm, ka thënë:

"Dhe ato i mbajnë në shpinë gjynahet e tyre. Sa e keqe është kjo ngarkesë!.. Jeta e kësaj bote nuk është asgjë. Ajo është vetëm lojë dhe dëfrim."

Prandaj edhe kur zbavitemi, duhet t'u përmbahemi rregullave të Krijuesit tonë!..

Dua t'ju tregoj juve për një veprimtari të ideuar në këtë mënyrë:

Ai ishte një kamp shkollor nga i cili mora kaq shumë kënaqësi, saqë gjatë qëndrimit në këtë kamp orët më dukeshin minuta. Unë thashë kamp, por ju mos përfytyroni një pyll dhe çadra kampimi. Vendi i kampimit ishte një shtëpi e rehatshme, në të cilën u dëfryem, duke pushuar dhe, duke u dëfryer, mësuam gjëra të dobishme. Thuhet: “Mos ha mjaltë me të keqin, por mbaj gurë me të mirin”. Prandaj dhe qëndrimi pranë të dashurve të mi ishte ai që i dha bukuri kësaj përvoje.

Sapo mbërrita në shtëpinë e kampimit, u përshe ndeta me shoqet dhe mësueset e mia. Pastaj, duke shijuar e pirë lëng frutash, biseduam mbi veprimtaritë që do të zhvillonim. Programi ishte shumë i bukur dhe s’kishte kohë të çuar dëm. Tregimi më i bukur i ditës sonë ishte ai i Hz. Jusufit (a.s.). Atë ditë kuptova që kisha pasur shumë nevojë për një tregim të tillë. Ai u dha përgjigje të gjitha pyetjeve që kisha në mendje. Ajetet dhe komentimet e tyre më prekën thellë. Më dukej sikur çdo gjë më thuhej mua dhe se Zoti im po më fliste.

Gjatë pushimeve, kryenim faljen e namazeve kaza. Në shtëpi dëgjoheshin ezanet me volum të lartë. Në ato momente përjetova kënaqësinë e të falurit namaz me entuziazmin e të qëndruarit para Krijuesit. Në kohën e *iqindisë* kishim *tesbihat*. Përmendja e Allahut dhe e të Dërguarit na e mbushte zemrën me qetësi shpirtërore.

Në përëndim të diellit dilnim në tarracë. Aty kuptova kënaqësinë e meditimit. Me shoqet ramë dakort të mësonim përmendsh një sure te Kuranit. Jetuam kënaqësinë e ngulitjes së fjalës së Allahut në mendjet tona. Kujtimi më i bukur i asaj dite e që do të na mbetet gjithmonë në mendje, ishte lindja si një diell i sures Shems në zemrat tona. Duke qenë se nuk gjetëm një veshje të përshtatshme për të fituar kënaqësinë e Zotit, vendosëm të veshnim pardesy. Vetëm në kohën e ushqimit bisedonim.

Nganjëherë, bënim bashkëbisedime në lidhje me jetën tonë dhe merrnim këshilla të vlefshme. Me shoqet dhe mësueset ndanim problemet dhe dijet tona. Pasi bëmë një përsëritje të dijeve të marra, falëm namazin e jacisë dhe ramë për të fjetur.

Namazin e sabahut e falëm në xhaminë Fatih. Sa e bukur ishte ajo në mengjes: me retë ngjyrë rozë, me pemët e gjelbra që i bënin dhikër Krijuesit të gjithësisë dhe me një ajër shumë të pastër. Me pasurinë shpirtërore dhe me puhizën që lindi në

shpirtin tonë, u takuam në *duatë* tona.

Kur mësuesja jonë na tha: “Fëmijët e mi, po ju dërgoj për të falur namazin”, unë mendova se kjo është gjëja më e bukur që një nënë e dhimbshme mund të bëjë për fëmijën e saj. Pasi fjetëm pak, e filluam përsëri ditën më lëngun e frutave dhe me historinë e Hz Jusuf (a.s.). Më dukej sikur në çdo rresht kishte një këshillë për mua.. Bëmë një përsëritje të dijeve që kishim marrë. Nuk kisha marrë asnjëherë kaq gëzim nga mësimi. Në këtë kamp bëmë një hatme, kujtimin e së cilës do ta ruajmë për gjithë jetën.

Tridhjetë e një orë e kaluara me kënaqësi e qetësi po mbaronin. Brenda shpirtit tim lindi një zjarr që thoshte: “O Zoti im, bëj që këto ditë të mos mbarojnë kurrë!..” Por siç ndodh me çdo çdo gjë të bukur edhe kampit tonë i erdhi fundi. Ishte si një ëndërr. Në këtë kamp shijuam bukurinë e të jetuarit së bashku, rëndësinë e vlerësimit të kohës, njohjen e anëve të ndryshme të njerëzve dhe lumturinë e të qëndruarit pranë njerëzve të dashur.

E ndjeja që ishte e vërtetë se mëshira e Allahut është tek ata që mblidhen për të fituar kënaqësinë e Tij. Është e ngjashme me atë që ndodh kur futesh në kopshtin e trëndafilave dhe të mësohet hunda me erën e tyre të mirë.

Në jetën time 29 vjeçare, ky ishte aktiviteti i parë që më qetësoi, lumturoi, la gjurmë të pashlyeshme dhe prej të cilit mora një kënaqësi, që do e kujtoj gjithmonë me buzëqeshje.

Në këto tridhjetë e një orë kuptova që mënyra më e mirë për të mësuar ishte ndërthurja e mësimi me argëtimin.

Të vërteta të gabuara në lidhje me ushqyerjen

Në mënyrë që të jetojmë të shëndetshëm, të gjithë jemi të kujdesshëm në përzgjedhjen e ushqimeve. Po ashtu, shumë nëna bëjnë përzjerje ushqimesh nga më të ndryshmet, në mënyrë që fëmijët e tyre të ushqehen mirë dhe të zhvillohen. Kështu, në jetën e përditshme konsumojmë shumë ushqime të përziera dhe këtë e bëjmë, jo vetëm ngaqë na pëlqejnë, por edhe thjesht, ngaqë na është bërë zakon. Megjithatë, në disa raste ushqimet apo pijet që i konsumojmë së bashku, duke menduar se janë të dobishme, bëhen shkak për një ushqyerje jo të përshtatshme. Për shembull, i japim fëmijës pekmez, ngaqë është i mirë kundër anemisë. Por, në qoftë se pekmezin e përziejme me kos, në mënyrë që t'ua japim më kollaj, bëjmë gabim, sepse në këtë mënyrë pakësojmë shumë sasinë e hekurit që do të marrë fëmija. Në përzjerje të tilla ushqimesh ndeshim shumë gabime, nga të cilat po përpiqemi t'i përmendim disa:

Ngrënia e spinaqit me kos

Spinaqin zakonisht, e hamë për të marrë mineralin

e hekurit. Por në shumicën e rasteve nuk ia ndajmë kosin. Mirëpo, fatkeqësisht, nuk është e mundur të përfitojmë siç duhet nga hekuri i spinaqit, kur atë e konsumojmë me kos. Kjo vjen ngaqë kalciumi që ndodhet tek kosi, e ndalon përthithjen e hekurit, duke bërë që trupi të marrë më pak hekur.

Pirja e dhallës bashkë me produktet e mishit

Siç e përmendëm dhe më sipër, kalciumi i dhallës ul përthithjen e hekurit nga trupi, kështu që nuk marrim hekurin e duhur nga mishi. Në qoftë se në vend të dhallës do të konsumonim një sallatë të pasur me vitaminë C ose thjesht një gotë lëng portokalli, do të përfitonim plotësisht nga hekuri i mishit. Sepse vitamina C siguron përthithjen maksimale të hekurit.

Mosngrënia e kosit me peshk

Mendimi për të mos ngrënë kos ose për të mos pirë dhallë me peshk, është shumë i përhapur në popull. Ndalimi lind nga frika e ndonjë helmimi të

mundshëm. Por e vërteta këtu qëndron në faktin se helmimin nuk e shkakton kosi, por lënda 'histaminë' që përmban peshku. Ngaqë kjo lëndë ndodhet edhe tek kosi, po të konsumohet peshku bashkë me kos, ka rrezik që niveli i kësaj lënde në trup të rritet. Kjo mund të shkaktojë skuqje dhe kruarje tek ata që kanë alergji. Si përfundim, mund të themi që, në qoftë se peshku është i freskët, nuk është aspak problem të përdoret me kos.

Përzierja e pekmezit me qumësht ose me kos

Në qoftë se dëshirojmë të përfitojmë sa më shumë nga pekmezi dhe që ai të jetë i dobishëm në anemi, duhet ta konsumojmë vetëm. Gjëja më e drejtë është që pekmezi të konsumohet me lëng portokalli ose produkte të tjera që përmbajnë vitaminë C. Në këtë mënyrë, vitamina C siguron përthithjen maksimale të hekurit nga trupi. Në rast të kundërt, në qoftë se e përziejmë pekmezin me kos ose qumësht nuk do të përfitojmë plotësisht nga hekuri i tij. Pekmezi, në këtë rast, përdoret vetëm si ëmbëltues (sheqer).

Përzierja e mjaltit me qumësht të nxehtë

Kjo përzierje përdoret zakonisht në raste ftohjes. Gjithashtu, mund të përdoret edhe ujë i nxehtë me mjaltë. Kur veprojmë në këtë mënyrë, proteinat, vitaminat dhe mineralet e mjaltit, në kontakt me ujin mbi 40 gradë C, shkatërrohen. Mjalti në këtë rast ka vetëm rolin e ëmbëltuesit. Për këtë arsye, mjaltin duhet ta konsumojmë vetëm me ujë, qumësht ose lëng frutash të vakët. Në këtë mënyrë, përfitojmë nga gjithë vetitë ushqyese të mjaltit.

Mospirja e ujit gjatë ushqimit

Shumica prej nesh mendon që pirja e ujit gjatë ushqimit, të shëndosh. Por në fakt, pirja herë pas here e ujit, gjatë ngrënies nuk të shëndosh, përkundrazi; pakëson oreksin. Vetëm personat që kanë probleme në lidhje me sistemin tretës nuk duhet të pinë ujë shpesh gjatë ngrënies.

Mosngrënia e vezës, duke menduar që rrit kolesterolin

Veza është burimi më cilësor i proteinave. Një njeri

i shëndetshëm mund të hajë të paktën një vezë në ditë. Bile edhe personat që vuajnë nga kolesterolin, tensioni dhe diabeti mund të konsumojnë lehtësisht 3-4 vezë në javë.

Mosngrënia e frutave pas ushqimit

Thuhet që konsumimi i frutave pas ushqimit, shton shtresën dhjamore në trup. Por në të vërtetë, në vend që të konsumohet një gjellë e dytë, mund të konsumohet një porcion fruta, të cilat përmbajnë më pak kalori. Me fjalë të tjera, në qoftë se nuk jemi ngopur plotësisht pas ushqimit - me kusht që të mos teprohet - mund të konsumojmë fruta.

Pirja e lëngut të grejfurtit ose e ujit të përzier me limon/uthull, duke qenë me barkun bosh

Personat që shqetësohen nga kilogramët e tyre të tepërta, pinë ujë me limon/uthull ose lëng grejfurti, kur janë me barkun bosh, duke menduar se do të dobësohen. Kjo praktikë nuk ka asnjë efekt dobësues. Përkundrazi, mund ta dëmtojë sistemin tretës. Kjo mund të sigurojë vetëm fillimin më në formë të ditës, për shkak të vitaminës C që merret.

Mendimi që buka e zezë dhe produktet *light* (produkte që përmbajnë kalori më pak se produkti normal) nuk të shëndoshin

Buka e zezë ka më pak kalori se buka e bardhë. Në qoftë se, duke u mbështetur në këtë fakt, konsumohet me shumicë bukë e zezë, në vend që të dobësohemi, do të shëndoshemi. Po ashtu, nuk duhet të konsumojmë shumë produkte *light*, me mendimin se, sidoqoftë, nuk të shëndoshin.

Mendimi që vaji i ullirit nuk të shëndosh si vajrat e ngurtë

Megjithëse vaji i ullirit është *numër një* për ruajtjen e shëndetit të njeriut, ai përmban 9 kalori për gram. Kjo do të thotë se edhe vaji i ullirit, kur konsumohet me tepri, të shëndosh njëlloj si vajrat e tjerë.

LIRI në ndjenja, DISIPLINË në sjellje

Ndoshta problemi më i madh i prindërve të sotëm është të qenët të vetëm në edukimin e fëmijëve. Jo më shumë se një brez më parë i kushtohej përparësi edukimit të fëmijës në rrethin e familjes së madhe me sigurinë që dhuron mekanizmi **'kontrolli social'**, krijuar kjo nga jetesat e sinqertë (afërt) sociale, duke u ofruar **'bashkarisht'** fëmijëve një edukim të ndërgjegjësuar.

Fëmijët rriteshin në mesin e gjyshërve, të afërmeve, madje sikur të gjitha këto të mos mjaftonin, rriteshin në duart e edukatoreve të punësuar posaçërisht për këtë qëllim, duke i jetuar maksimalisht dinamikën e shpirtit... Si të edukonte, si të thurte një komunikim të përshtatshëm në çastet e vështira të fëmijës, nëna i mësonte të gjitha këto në mbështetje të përvojës së më të rriturve. Një mbështetje e tillë është nevojë e domosdoshme për çdo nënë. Të qenët e sukseshme në edukimin e një fëmije për një nënë të vetmuar, veçanërisht në ditët e sotme, është një detyrë e vështirë, thuajse e pamundur.

Kjo e vërtetë paraqitet qartazi në vrojtimet që bëhen mbi mënyrën se **'si edukojnë prindërit fëmijët e parë'**. Në kërkimet e bëra vërehen gabimet serioze të prindërve, veçanërisht gjatë edukimit të fëmijës së parë, gabime që vazhdojnë

pjesërisht edhe në fëmijën e dytë dhe që korrigjohen në fëmijën e tretë.

Me kalimin e moshës së prindërve, me maturimin e tyre, zvogëlohet probabiliteti për të gabuar. Raste shumë të rralla tregojnë se gabime të bëra me fëmijën e parë përsëriten në të njëjtën mënyrë edhe me fëmijët e tjerë.

Në veçanti nënat, sikur të merrnin informacion të mjaftueshëm nga brezat paraardhës, sot fëmija nuk do të binte pre e gabime të këtilla në lidhje me edukimin.

Fatkeqësisht, nënat e sotme e kanë pothuajse të pamundur të mësojnë nga përvojat e brezit të mëparshëm.. Struktura e familjes së madhe është kthyer tashmë në një **'vuajtje'** për nënat e sotme. Problemet nuse-vjehërr, çështjet kunatë-kunatë përbëjnë një pjesë të gjerë të përplasjeve brenda familjes. Kur gjithçka ecën në këtë mënyrë, le të rrijë mënjatë mundësia për të marrë mësim nga përvoja e vjehërrës. Nuset tashmë vështirësohen të gëzojnë respektin dhe **'statusin e nënës'** tek vjehërra.

Fëmija që edukohet në kafazin e modelit **'familja'**

shterpë, e përbërë vetëm nga bashkëshortët e fëmija dhe prindërit që mundohen ta përballojnë këtë edukim të vetëm, përbëjnë dhimbjen më të theksuar të familjes së sotme.

Dëshira për të edukuar fëmijë të bindur

Nëna dhe babai, udhëtarë të një përvoje të hidhur në jetën e fëmijërisë, tashmë prindër të së sotmes, me të marrë në prehër fëmijën e parë, përpiqen me gjithë fuqitë për të edukuar një fëmijë **'të mrekullueshëm, absolut'**, duke e përfshirë veten në një sërë librash, në një sërë këshillash dhe fatkeqësisht, në të shumtën e rasteve, duke hyrë në vorbullën e të edukuarit të fëmijës në përdorje të mënyrave të papërputhura me vlerat e kulturës që i karakterizon.

Arte të edukimit të fëmijës, shkruar për kultura të ndryshme, pa u komentuar me vlerat e shoqërisë në të cilën jemi faktorë, pa kaluar në një sitë përzgjedhëse, u serviret prindërve që **'përpiqen të edukojnë në mbështetje të librit'**, duke transmetuar kështu shembuj të çuditshëm mbi teknikat e zgjidhjes së problemeve.

Paçka se 'Pedagogjia e Lindjes' dhe njerëzit që jetuan me mijëra vite në këto toka përmbajnë mënyrat e tyre të veçanta, duke i dhuruar kësaj gjeografie për qindra shekuj figura dhe personalitete të ndritura. Këto janë toka që edukuan Junus Emre, Mevlana, İbrahim Haki Efendi, Haxhi Bektashi Veli, Aziz Mahmud Hydaji e shumë e shumë të tjerë emra, mijëra të tjerë zemra miqsh. Sot nëna dhe baballarë përdorin mënyra perëndimore në edukim dhe fatkeqësisht mbeten viktimat e tyre.

Prindërit e sotëm duan që fëmija që në lindje **'të jetë i dëgjueshëm'** dhe të mos bëhet asnjëherë shkak mërzitjeje për ta; kur t'i thuhet **'shtihu të flesh'**, të bjerë të flerë, kur t'i thuhet **'ngrihu'**, të ngrihet menjëherë. Shkurtimisht, fëmijët të jenë të bindur, të jenë një pasqyrë e bukur e prindërve ndaj botës...

Ëndrra e edukimit të një fëmije me të cilin të mburresh: "Mashallah, fëmija ynë është aq i zgjuar aq i sjellshëm, ulet aty e nuk lëviz pa i thënë!...", stolis andrallat e prindërve të së sotmes.

Nuk ka fëmijë të bindur. Fëmijës i rrjedh gjak që vlon, fëmija jeton **'çmenduri'**. Fëmija do të vrapojë, të ngazëllehët, të rrëzohet, të ngrihet... Nganjëherë grindet, nganjëherë pajtohet... Nganjëherë do të nxehet, nganjëherë do të mërzitët; edhe të

xhelozojë... Fëmija do t'i jetojë deri në ngopje të gjitha këto ndjenja njerëzore që i fali Allahu shpirtit të tij, në mënyrë që **'të quhet njeri'**...

E ne shohim me keqardhje skena që ekspozohen nga prindërit e sotëm në përpjekje për të privuar fëmijën t'i jetojë këto ndjenja njerëzore.

Fëmija nganjëherë xhelozon nënën e vet; e nëna bën të pamundurën për të zhdukur ndjenjën e xhelozisë së fëmijës ndaj saj.

Nganjëherë fëmija lëndon nga zemërimi vëllanë apo motrën, prindërit shemben si një deve e zezë mbi të. Thua se përbën një rëndësi jetësore, prindërit përfshihen në grindjen fëmijërore dhe të pafajshme të fëmijve për një lodër. Sikur fëmija të mos grindet, si do të mësojë të paqësohet?!

Për të gjitha këto, themi se fëmija duhet t'i jetojë brenda periudhës së fëmijërisë të gjitha ndjenjat që Allahu i fryu në brendësinë e qenies njerëzore. Duhet t'i shprehë i lirë ndjenjat në kornizat e pafajësisë që e karakterizon. Të jetojë nxehjen, revoltën, gëzimin, xhelozinë... Kur prindi përballet me këto gjendje të fëmijës:

"Ky fëmijë kaq i vogël sot guxon e më ngre dorë, nesër përfundon të më rrahë!..." Një prind i tillë nuk duhet të kaplohet në frikë komike e të pengojë ndjenjat që fëmija kërkon t'i jetojë.

Fëmija, i cili gëzon lirinë të jetojë ndjenjat, është e ardhme e një të rrituri me botë të pasur... Fëmijë, të cilët edukohen nën kujdesin e prindërve që nuk mundën ta jetonin fëmijërinë dhe u detyruan të pranojnë veten ashtu siç janë, edhe sikur të jenë rritur, një jetë të tërë bartin si peshë mbi shpinë ato pëshpëritjet e ndjenjave që i burgosën në brendësi pa i jetuar dhe vuajne mallin për to.

Ndërsa jeton i lirë në botën e ndjenjave, fëmija duhet të mësojë edhe mirësjelljen dhe rregullat që ofron jeta sociale... Kësaj ne i themi : **'Liri në ndjenja, disiplinë në sjellje...'**

Disiplina në sjellje nuk qëndron në të thënit 'Jo'!

Çdo nënë dëshiron që fëmijët t'i ketë nën kontroll dhe t'i dëgjohet fjala... Porse bindja ndaj fjalës së nënës dhe të babait ka lidhje të forta me të qenët **'fisnik'** dhe **'i shenjtë'** të këtyre prindërve. Përndryshe, një prind që mban thuprën në dorë, duke thënë : "Ç'të them unë bëhet!...", nuk edukon tjetër veçse një **'përbindësh'** që ka humbur ndërgjegjen.

Nënë-baba do të thotë **'fisnikëri'** ... Të jesh nënë-baba, do të thotë të jesh **'i shenjtë'** ... Për këtë arsye, prindërit me detyrë në edukimin e fëmijëve nuk duhet të jenë pengesë për fëmijët, por çliroes të udhës së tyre. Nëse fëmija edukohet duke i thënë **'jo!'**, ndryshe nga ç'pritet rritet, një fëmijë **'pa rregulla'** dhe **'pa kufinj'**.

Të vënit rregulla duke thënë **'Jo!'**, ndonëse është një frut që u serviret prindërve nga pedagogjia perëndimore në pedagogjinë e Lindjes, të thënit **'jo!'** është një faktor i së vërtetës që shpreh mosedukim të fëmijës.

Ata që përshkruajnë Profetin (a.s):

*'Sikur të mos ekzistonte fjala **'nuk'** në: **"Nuk ka Zot tjetër përveç Allahut!"**, zotëria ynë (a.s.), në jetën e tij nuk do të thoshte kurrë **'Jo!'**'*

Të thuash **'Jo!'**, në marrëdhënie me njerëzit, veçanërisht në botën e fëmijëve, është faktori kryesor që lind hidhërim dhe agresivitet.

Në periudhën e zhvillimit fëmija kërkon të njohë materien dhe botën...Gjatë këtij kërkimi njohjeje thërret për një sërë ndihmash dhe dëshirash prindërit e tij... T'u thuash vazhdimisht **'Jo!'** dëshirave të fëmijëve, ndonëse shumë fëmijore, me qëllim vënie disipline dhe imponim autoriteti, përbën përballjen me një gabim historik.

Fëmija lufton dhe përpigjet t'i mposhtë prindërit që i shfaqen si pengesë dhe tentojnë të rezistojnë ndaj dëshirave aq fëmijore, duke u thënë **'Jo!'**. ... Fëmijët për të cilët në të shumtën e rasteve prindërit ankohen duke thënë **'është shumë kokëfortë'**,

janë ata fëmijë të cilëve u është mësuar mënyra për të qenë kokëfortë, duke u thënë **'Jo!'** ... Dëshirat, që në fillim kanë ecejake fëmijore, pas një kohe gjurmojnë drejt së pamundurës dhe bëhen kandidatë të fortë, ndërlikues për prindërit...

*Ndjeshmëria e ndërgjegjes së fëmijëve që edukohen duke u thënë **'Po'** dhe **'Mundet'***

Prindi duhet të zbulojë fuqinë për të thënë **'Po!'** dhe **'Mundet!'**, në vend që të ngurtësojë ndërgjegjen e fëmijëve me **'Jo!'**-të, dhe **'ndalesat'**.

Nëse të thuash **'Jo!'** do të ishte e dobishme, profeti (a.s.), ndërkohë që edukonte sahabët, duke i përgatitur në udhën për xhenet do t'u përgjigjej me **'Jo!'** dëshirave të tyre.

Në pedagogjinë lindore mësohet të lexohet **'ndjenja e të qenit i turpshëm'** në shpirtin e njeriut që edukohet duke i thënë **'Po!'**, jo egërsia dhe ngurtësia që të injekton të thënit **'Jo!'**

Për prindërit që edukojnë të vetëm fëmijët e tyre është mjaft vështirë të gjejë **'fuqinë'** e kësaj përpikmërie dhe të krijojë linjën delikate të **'tolerancës në ndjenja, disiplinë në sjellje'**.

Nëse këtë ekuilibër do ta përmbledhim me një fjali, mund të themi se duhet të jemi **'baba shpirtbutë dhe miqësor si një gjysh'** ose **'nënë e ngrohtë dhe e dashur si një grua e urtë'**.

Përqafoni Islamin në tërësi

-A nuk e di ti se nuk ka të moshuar në xhenet?

Gruaja vështroon Profetin (a.s.), me sy të pikturuar me trishtim e ai i buzëqesh duke i thënë:

-Mos u trishto! Ti nuk do të hysh në xhenet në moshë të thyer, por si një vajzë e re.

H.z.Aishe (r.a.), tregon se i Dërguari i Allahut nuk i ka ndaluar argëtimet e lejuara në bazë të Sheriatit, madje shpjegon për pjesëmarrjen e tij:

"Ishte ditë bajrami. Zhvillohej një demonstrim me shpata. Nuk e kujtoj në ia kërkoja unë apo desh i vetë, por më pyeti:

-A dëshiron t'i shikosh?

-Me shumë kënaqësi...-i thashë.

U ngrit, më mori pranë në radhët e pasme dhe po ndiqnim shfaqjen, teksa ai (a.s.), u thoshte:

-Pa hë, t'ju shoh, luani o bijtë e Erfidesë!

Vazhduam kështu, derisa i Dërguari i Allahut e ndjeu se isha mërzhitur së qëndruari."

Profeti Muhamed (a.s.) e ka lejuar muzikën dhe poezinë, që jeton në harmoni me moralin e bukur dhe edukimin. Shembulli më i bukur i kësaj janë këngët entuziaste që vinin aq bukur me zërin e Enxheshesë.

Në kthimin prej *hutbesë së lamtumirës*, Enxheshe drejtonte karvanin që shoqëronte gratë e profetit (a.s.). Për një çast, me qëllim përshpejtimin e deveve, ia merr një kënge. Përballë kësaj skene profeti (a.s.), duke na mësuar për tolerimin e muzikës në përmasa legjitime, thotë:

-O Enxheshe! Bëj kujdes me kristalet (zonjat), ngadalë-ngadalë...të mos lëndohen.

Po ashtu, transmetohet se i Dërguari i Allahut, tek rrinte pranë H.z.Aishes (r.a.), në një ditë Kurban Bajrami, sheh dy vogëlushe medinase që këndonin në shoqëri të defit. Pa thënë asnjë fjalë, mbulohet dhe shtrihet të pushojë. Kur dëgjon H.z.Ebu Bekrin (r.a.), që hyn i zemëruar duke thënë: "Si guxoni?! Pranë të Dërguarit të Allahut me melodi të

shejtanit?!" Largon mbulesën, drejtohet dhe i flet:

-O Ebu Bekër, lëri! Çdo popull e ka një bajram. Sot është bajrami ynë, lëri!

H.z. Muhamed (a.s.), e ka pasqyruar pëlqimin e tij ndaj atyre grave që në dasma këndojnë mes tyre me zë të ulët dhe vallëzojnë nën tingujt e defit.

Ëbni Maxhe transmeton:

"Martohet një e afërt medinase e H.z.Aishes (r.a.). Në shtëpinë ku zhvillohej dasma, kishte ardhur edhe i Dërguari i Allahut dhe pyet:

-A e nxorët vajzën nuse? A keni marrë dikë që t'i këndojë nuses?

Kur mësoi nga H.z.Aishe (r.a.), që nuk patën dërguar këngëtarë, tha:

-Tradita e Medinës përcjell ende se hareja nuk duhet të mungojë në të tilla ditë. Ah, sikur të dërgonit me nusen edhe dikë që t'i këndonte e të thërriste me ngazëllim: "Po ju vijmë, po ju vijmë. Gëzim për ne e gëzim për ju!"

Nga të gjitha këto mësojmë se feja jonë nuk e ka ndaluar dhe nuk e ka qortuar dëshirën instiktive për t'u argëtuar edhe as muzikën që nxit tek njeriu mirësi, bukur, paqe dhe qetësi. Madje, të gjitha këto, gjithmonë në përputhje me kushtet legjitime të fesë islame, janë jetuar edhe në kohën e profetit (a.s.).

Patjetër që do të argëtohem, do të festojmë e do të gëzojmë, por jo për të ngopur dëshirat dhe nefsën, duke e zvarritur veten në shpërdorim e mëkat; do të gëzojmë, duke mos harruar se çdo çast i jetës është veçse provë dhe mundësi për të arritur sukses, për të fituar, për të triumfuar...

Do të gëzojmë, me nënshtim, me lavdi, me falënderim ndaj Tij (xh.sh.)...

URTËSI

nga
Osman Nuri Topbash

Ruajtja e vëllazërisë islame

"Besimtari shkon mirë me të tjerët dhe të tjerët shkojnë mirë me të. Nuk ka mirësi në atë që nuk shkon mirë me të tjerët dhe të tjerët nuk shkojnë mirë me të." (Ahmed, II, 400, V. 335.)

Në vitin e tetë të hixhretit, Profeti (a.s.), mori lajmin se disa fise ishin mbledhur me qëllim që të rrethonin Medinën. Për këtë arsye, Profeti (a.s.), dërgoi një ushtri prej 300 vetash, të përbërë nga muhaxhirët dhe ensarët dhe si komandant caktoi Amr bin Asin (r.a.).

Muxhahidët, që dolën në luftë me në krye Amr bin Asin (r.a.), duke u fshehur ditën dhe duke udhëtuar natën, arritën në Dhatu'th-Thelathil, që është dhjetë ditë me deve larg Medinës. Mirëpo, kur u afruan te fisi që kërkonin, Amër bin Asi (r.a.), vuri re se ata ishin më të shumtë në numër se myslimanët dhe kishin përgatitur një ushtri të madhe kundër tyre. Prandaj, për të mos vënë në rrezik jetët e besimtarëve, dërgoi menjëherë një korrier tek Profeti (a.s.) dhe kërkoi t'u sillnin në ndihmë trupa të tjera.

Profeti ynë (a.s.), pa humbur kohë, nën komandën e Ebu Ubejde bin Xherrah (r.a.), u dërgoi në ndihmë një grup prej 200 vetash, në mesin e të cilëve gjendeshin edhe Ebu Bekri me Omerin (r.anhuma.). Gjithashtu urdhëroi që, kur Ebu Ubejde bin Xherrah (r.a.), të takojë me Amr bin Asin (r.a.), të vepronin gjithmonë së bashku, pa rënë në mosmarrëveshje. (Uakidi, II, 770; Ibën Sa'd, II, 131)

Por për fat të keq, kur të dy grupet u bashkuan, për një kohë të shkurtër mes tyre ndodhi një mosmarrëveshje në lidhje me marrjen e komandës. Amr bin Asi (r.a.), i drejtohet Ebu Ubejdes (r.a.), duke i thënë:

- Unë jam edhe komandanti yt, sepse unë isha ai që i kërkova Rasulullahut (a.s.), të më dërgonte ndihmë. Prandaj, ti ke ardhur vetëm për të më ndihmuar mua!

Ebu Ubejde (r.a.), thotë:

- Jo! Kjo punë nuk është ashtu. Unë jam komandanti i trupave të mia, ndërsa ti je komandanti i trupave të tua!

Ky debat u rihap përsëri, kur Ebu Ubejde (r.a.), dëshoi të dilte si imam dhe t'i printe xhematit në namaz. Ebu Ubejde (r.a.), e pa se Amr bin Asi këmbëngulte në mendimin e tij, duke thënë: "Ti je veç ndihmësi im!", prandaj, pa i marrë në konsideratë fjalët e disa sahabëve që ndodheshin nën urdhrat e tij, i drejtohet Amrit (r.a.), duke i thënë:

"O Amr! Dije se fjala e fundit që më tha Rasulullahu (a.s.), është ky urdhër: "Kur të arrish tek shokët e tu, tregohuni të bindur ndaj njëri-tjetrit! Mos bini në mosmarrëveshje! Prandaj, nëse ti nuk më bindesh mua, unë do të bindem ty!"

Pasi tha këto fjalë, Ebu Ubejde (r.a.), iu bind Amr bin Asit (r.a.) dhe në këtë mënyrë sakrifikoi në emër të vëllazërisë islame. Pra, që të shkonte mirë me vëllazërit myslimanë dhe të mos dëmtohej vëllazëria midis besimtarëve.

Kur Profeti (a.s.), mësoi për sakrificën që bëri Ebu Ubejde (r.a.), bëri dua duke thënë:

"Allahu e mëshiroftë Ebu Ubejde bin Xherrahin." (Uakidi, II, 773)

Vëllazëria islame arrihet duke i vendosur në zemër të gjithë besimtarët, duke u gëzuar me gëzimin e vëllait të fesë dhe duke u hidhëruar me hidhërimin e tij, duke u bërë burimi më i afërt i ngushëllimit në ditët më të vështira të tij dhe, nëse është nevoja, të sakrifikohesh për vëllain tënd duke i dhënë përparësi

ndaj vetes. Në ajetet fisnike, ruajtja e vëllazërisë islame shprehet qartë me këtë urdhër:

"...Prandaj, frikësojuni Allahut, rregulloni marrëdhëniet midis jush dhe bindjuni Allahut dhe të Dërguarit të Tij, nëse jeni besimtarë të vërtetë".
(el-Enfal, 1)

"Të gjithë kapuni fort për litarin e Allahut (Kuranin) dhe mos u përçani!.." (Al-i Imran, 103)

Kjo është edhe arsyeja që, me gjithë ndryshimet e medhhebeve, të racave etj., myslimanët kanë jetuar të bashkuar me shekujt të tërë. Kjo vëllazëri është bërë burimi më i madh i paqes, gëzimit dhe lumturisë së individëve dhe shoqërisë. Ndërsa humbja e kësaj paqeje, është një nga humbjet më të hidhura për individin dhe shoqërinë.

Për fat të keq, në kohën tonë, botimet negative, përhapja e gjërave të turpshme, reklamata që nxisin konsumin e tepërt dhe mediat e pakontrolluara që ecin krah për krah tyre, po e shastisin trurin e rinisë, po e lodhin dhe, duke i vënë në narkozë, po i fusin në kallëpet që dëshirojnë. Nga ana tjetër, vëllazëria islame dhe paqja sociale, e cila po përballlet me ndikimet negative dhe shkatërruese të televizionit, të internetit dhe të modës, ka marrë plagë të rënda dhe lidhja e besimit sikur është zbehur.

Më parë, nuk mbylleshin sytë ndaj atyre që binin në gjendje të keqe, por ngriheshin nga duar të bashkuara, u plotësoheshin nevojat dhe u sigurohej një jetë brenda normave njerëzore. Mirëpo në ditët tona, për shkak të interesave të kësaj bote, midis shumë zemrave ka hyrë zemërimi, urrejtja dhe ftohtësia. Kështu që, si rezultat i injorancës, egoizmit dhe pandjeshmërisë, vëllazëria islame po dobësohet dita ditës. Mjerimi i robërisë ndaj materializmit, pothuajse po shkrin dhe po e zhdruk ndikimin shpirtëror të islamit në zemrat e njerëzve.

Siç e dimë, Allahu Teala nuk i ka krijuar të njëjta botët shpirtërore të njerëzve. Për këtë arsye, është e pamundur që në një bashkësi të mos ketë ndarje mendimesh. E rëndësishme është që çdo ndarje të eliminohet në sajë shpirtit vëllazëror, të frymëzuar nga islami dhe të mos lejohet që në zemra të lindë urrejtja dhe zilia.

Të gjithë besimtarët, kur të shohin ndonjë gabim tek vëllazërit e tyre të fesë, më parë t'i kërkojnë llogari vetes së tyre. I nderuari Abdullah bin Mubarek, pas një udhëtimi që bëri me një njeri me karakter të keq, filloi të qajë me dënësë, për arsye se nuk mundi t'i përmirësonte veset e këqija të atij njeriu.

Rëndësi të madhe ka edhe metoda që duhet përdorur nga besimtarët, kur mundohen të ndreqin gabimet që shohin tek vëllazërit e tyre të fesë. Përdorimi i metodave të ashpra dhe të gabuara, mund të përfundojë me nxjerrjen e syve, kur mundohemi të vëmë vetullat. Prandaj, duhet të qëndrojmë larg mënyrave të ashpra dhe fyese të të folurit, sepse duke ngacmuar egot e

personave që ndodhen në gabim, mund të bëhemi shkak që ata të mos i pranojnë gabimet e tyre. Profeti (a.s.), kur shihte ndonjë gabim tek ata që kishte përballë, përdorte një metodë shumë delikate, me anë të së cilës i bënte ata që ta kuptonin vetë se ajo që vepruan nuk u kishte hije. Duke thënë: *"Ç'po ndodh me mua që ju shoh në këtë gjendje!"*, bënte që ata ta kuptonin vetë gabimin.

Shkollat dhe kurset e Kuranit, ku edukohen brezat e rinj, që do të jenë shembull për njerëzimin, janë prej atyre vendeve ku duhet treguar kujdes i veçantë ndaj veprimeve që mund ta cenojnë vëllazërinë. Institucionet edukative duhet të jenë vende ku vëllazëria islame jetohej në mënyrën më të bukur dhe në nivelin më të lartë. Kjo, sepse njerëzit të cilët do të këshillojnë të vërtetën, mirësinë dhe moralin e bukur, duhet ta shfaqin këtë vëllazëri duke e zbatuar vetë të parët.

I nderuari Mevlana Xhelaleddin Rumi, ka thënë:

"Ai që këshillon me vepra, është më i mirë se ai që këshillon me fjalë."

Megjithatë, në ditët tona duhet t'i kushtohet një vëmendje më e madhe prishjes morale në strukturën e familjes, që përbën edhe themelin shoqërisë. Si rezultat i mungesës së edukimit shpirtëror dhe ndikimit negativ të mediave, lidhjet shpirtërore midis individëve në familje, po dobësohen dita ditës. Aq sa të rinjtë e sotëm, shërbimin ndaj prindërve, ndaj të cilëve është e ndaluar me urdhër hyjnor që të mos u thuash as "of", nuk e shohin si mirësi, por si një problem. Ndërsa shpirtrat e nënave, të cilat duhet të jenë esenca e virtytit që do t'i shuajë mosmarrëveshjet midis individëve të familjes dhe veçanërisht karakterin e keq dhe të mërzitshëm të fëmijëve, nuk po e shfaqin pjekurinë e duhur.

Shumë prej nënave që janë larg pjekurisë shpirtërore, kur janë duke i përcjellë si nuse vajzat e tyre, i këshillojnë në një mënyrë arrogante dhe egoiste, duke u thënë:

"Ki kujdes moj bijë, mos lejo të të shkelin! Fute në dorë burrin dhe shijo jetën tënde! S'ke për të ardhur më në këtë botë... etj." Në këtë mënyrë, që në ditën e

parë ato cenojnë themelet e lumturisë së familjes, që janë të lidhura fort me mirëkuptimin dhe shkuarjen midis bashkëshortëve. Si përfundim, shkatërrohen foletë familjare, që janë bërthama e shoqërive të shëndosha dhe fëmijët të cilët privohen nga edukata e shëndoshë familjare, lihen në mëshirë të rrugëve. Në këtë mënyrë, shoqëria kthehet në kaos ose sikur të ishte një spital fushor.

Ndërsa të rinjtë e brezave të mëparshëm, për arsye se u edukuan me edukatë islame, ishin të sjellshëm, të ndjeshëm, falës dhe fytyrëqeshur. Nënata dhe fëmijët me këto virtyte, ishin zbukuruar me cilësi që, siç shprehet edhe në Kuran, i bënin ata, "dritë të syrit" (Shih. el-Furkan, 74) Me devotshmërinë e tyre, me afërsinë ndaj Allahut dhe si shembulli më i bukur që përfaqësonte personalitetin shembullor islam, ishin burimi i paqes për të gjithë shoqërinë.

Këshillat që merrnin vajzat e reja prej të mëdhenjve kur ndaheshin prej shtëpisë së prindërve për të formuar familje të reja, ishin të tilla:

"Bija ime! Folenë ku do të hysh me fustanin e nusërisë, duhet ta mbushësh me lumturi. Nga kjo derë që po hyn, duhet të dalësh për në udhëtimin e amshueshëm vetëm me një qefin të bardhë dhe pa njolla!"

"Respektoji të mëdhenjtë, sepse edhe ti lartësohesh, por edhe lumturia e tyre do të pasqyrohet tek ti."

"Bëhu qilim, mbi të cilin do të shkelin 40 këmbë, që të jesh kurorë në kokat e tyre!"

"Çështjet e brendshme familjare mos i fol me askënd. Edhe nëse të del gjak nga goja, thuaj: "sapo piva shurup thane!"

Bashkëshortët, vjehrrin dhe vjehrrën i konsideronin si prindërit e tyre. Nusët i konsideronin kunatat si motra e tyre dhe dhëndurët, kunetërit i konsideronin si vëllezërit e tyre. Ndërsa folenë familjare që ndërtonin në këtë botë të përkohshme, me devotshmërinë e tyre e kthenin në një vend përgatitjeje për në Xhenet, sepse shembulli i tyre i vetëm, ishte shtëpia më e lumtur në botë, foleja e Profetit tonë (a.s.).

Ajo fole, ishte aq e mbushur me paqe dhe mirësi, saqë megjithëse në shtëpi me ditë të tëra nuk bëhej një gjellë e ngrohtë, aty mbizotëronte aroma e lumturisë. Mbi të gjitha, dhomat e atyre grave të bekuara, nuk ishin gjë tjetër veçse strehë ku mund të fusnin kokën. Por furnizimi më i ëmbël i asaj foleje, ishte kënaqësia, durimi dhe dorëzimi. Metoda e edukimit që zbatoi Profeti (a.s.), në jetën familjare, i kishte mbushur

zemrat e tyre me respekt dhe dashuri.

Asnjë grua nuk mund ta dojë burrin e vet me një dashuri aq të madhe sa ç'e kanë dashur bashkëshortet Profetin tonë (a.s.). Por edhe asnjë burrë nuk mund ta dojë gruan e vet aq sa ç'i donte Profeti (a.s.), bashkëshortet e tij të bekuara. Asnjë fëmijë nuk mund ta dojë babain e vet, aq sa ç'e donte Fatimja (r.anha.), babain e saj. Por edhe asnjë baba nuk mund ta dojë fëmijën e vet, aq sa ç'e donte Profeti (a.s.), Fatimen (r.anha.).

Veçoritë që e bëjnë një familje të jetojë në paqe dhe lumturi, janë ndjenjat e dashurisë, respektit dhe përgjegjësisë reciproke. Por nuk duhet të harrojmë se të parët tanë kanë thënë: "Folenë e ndërton zogu femër". Sipas kësaj, gruaja ka marrë përsipër një rol më ndikues në mbrojtjen e folesë. Prandaj, zgjuarsia, munda dhe sakrifica që duhet të tregojë ajo në këtë çështje, janë më të rëndësishme se ato të burrit.

Detyra që kanë nënat në ditët e sotme, është që të mundohen t'i edukojnë fëmijët e tyre në bazë të këtij hadithi fisnik:

"Besimtari shkon mirë me të tjerët dhe të tjerët shkojnë mirë me të. Nuk ka mirësi në atë që nuk shkon mirë me të tjerët dhe të tjerët nuk shkojnë mirë me të." (Ahmed, II, 400, V, 335)

Zoti ynë dëshiron që besimtarët të jenë si dy duar që lajnë njëra-tjetrën. Me dy duar që lajnë njëra-tjetrën, kuptojmë kompensimin e të metave materiale dhe shpirtërore

të njëri-tjetrit. Ndarjen e gëzimeve ose hidhërimeve. Ruajtjen prej pasioneve të verbra, solidarizimin me hallet e njëri-tjetrit, këshillimin, faljen e gabimeve dhe për të eliminuar armiqësinë, fjalët si "unë kisha të drejtë, ti s'kishe të drejtë, etj.," t'i largojmë prej fjalorit tonë, duke forcuar dhe gjallëruar vëllazërinë me çdo kusht.

Ja pra, ky është morali i lartë që kërkon dhe frymëzon islami. Një poet, me qëllim që shpirti i tij të bëhet një kopsht virtytesh, e këshillon kështu njeriun:

Edhe xhevahire po të bien nga qielli,
prapë nuk çel gurë të çmuar lulja,
Bëhu si toka ku mbijnë trëndafila,

Lum për besimtarët që e ruajnë dhe e gjallërojnë vëllazërinë fetare!..

Allahu i zbukuroftë zemrat tona me ndjesitë shpirtërore të vëllazërisë islame. Na bëftë të gjithëve prej grupit të vëllezërve të fesë, që në ditën e kijametit do të qëndrojnë nën hijen e Arshit Madhështor!..

Amin!..

Mos u burgos! Ji i lirë!

Zbavitë, por mos ji i pamatur; pusho, por mos u bëj dembel!

Bëhu rob i një veliu (udhëheqësi shpirtëror)! Ji vetvetja, mos u burgos në vetvete!

Ty, që me hyrjen në adoleshencë të mbaron fëmijëria; ti tashmë je një i rritur përgjegjës para Allahut për ato që ke bërë, kur nuk duhet t'i bëje dhe për ato që nuk ke bërë, kur duhet t'i bëje. Për këtë arsye, fillimisht, mos u gënje nga ata që të thonë "ti je akoma fëmijë"! Sepse shumica e tyre, duke të të thënë: "Je akoma fëmijë, ç'nevojë ke ti të falësh namaz?" ose: "Po ti je akoma e vogël, nga na doli të mbulosh kokën tani?", vetëm të habisin dhe të mashtrojnë. Kurse disa të tjerë, duke të thënë: "Ti bëj vetëm detyrat tuaja, mos u përziej me gjëra të tjera!", mundohen të të bëjnë kurban të një shkollimi të njëanshëm, mundohen të të detyrojnë të fluturosh me një krah. Ajo që të trishton është se ndoshta në mes të këtyre njerëzve do të jenë edhe mësuesit tuaj, nëna ose babai. E rëndësishme është të dimë që, nganjëherë, dëmi mund të vijë jo nga armiqtë, por nga ata më të afërmit. Hapi sytë mirë dhe bëj kujdes! Në këtë epokë, ku dëshira për t'u dukur është kaq e madhe, ata njerëz

që thonë se për pozitë ose për karrierë mund të bësh pak lëshime nga gjërat me të cilat Allahu është i kënaqur, dihet që janë njerëz të cilët nuk e kanë marrë seriozisht emrin 'Xhelal' të Allahut. Duke të thënë 'Gjithkush për vete, Zoti për të tërë!'... mundohen të të shmangin nga dy përgjegjësi të rëndësishme për robërit e Allahut, siç janë sakrifica dhe durimi. Ki kujdes edhe nga ata që të thonë: 'Lëshimi është sakrificë!' Sepse mes sakrificës dhe lëshimit ka një mal me ndryshime. Në qoftë se nuk e vëren ose ke vështirësi ta dallos këto ndryshime, po të them një fjalë që do të të ndihmojë: Lëshimi, edhe në qoftë se të bën të arrish disa të mira të kësaj bote, bëhet shkak për një lloj brerje të ndërgjegjes dhe shqetësimi shpirtëror.

Ndërsa sakrifica, edhe në qoftë se të privon nga disa të mira të kësaj bote, nga ana shpirtërore të bën të përfitosh shumë të mira. Ndërgjegjen e ke të qetë dhe shpirtin në paqe.

Nuk je 'shumë i ri'! Mos harro që tek Allahu adhuro (ibadet) më i dashur është ai namazi yt që ke falur e do të falësh me durim e vullnet, pavarësisht gjithë fuqisë kundështuese të nefsit (egos). Lidhur

me këtë, çdo punë e mirë që do të bësh me sinqeritet, padyshim që do të bëhet shkak për të fituar shumë të mira (sevape). Atëherë, meqenëse je akoma i shëndetshëm e i fuqishëm, vepro, mos rri, por vrapo për të mira.

Mos harro që pas çdo vere vjen dimri. Shikoje me vëmendje milingonën dhe nxirr mësim nga përgatitja e saj me aq ambicie për dimrin. Por me ndryshimin që mundi dhe ambicia jote të jenë për të grumbulluar 'ushqimin e vërtetë'. Domethënë, ti kërko 'ushqimin' që do të ushqejë shpirtin tënd. Kështu që, kur të vijë dimri, domethënë, kur të plakesh e t'i afroresh vdekjes, shpirti yt le të jetë i mbushur me kënaqësinë e të qenit i afërt i Zotit tënd e takimi me Të të jetë veç gëzim.

E di mirë që vdekja nuk pyet për moshën. Atëherë, mos e nxirr kurrë nga mendja që vdekja mund të vijë edhe për ty në çdo moment dhe në bazë të kësaj, bëji planet tuaja. Domethënë, mendoje mirë se ku do të shkosh nesër, me kë do të takohesh apo me cilët shokë/shoqe do të rrish. Ti qëndroji afër atij personi, i cili do të bëhet për ty rrugë drejt xhenetit. Edhe dëfrimi yt le të jetë i tillë, që të të çojë jo në xhehnem, por në xhenet.

Zbavitu, por mos ji i pamatur, pusho, por mos u bëj dembel!...

Ndoshta nuk të ka mbetur doktor pa shkuar, që kur ke qënë fëmijë. Internisti (mjeku i sëmundjeve të brendshme), dermatologu, okulisti, ortopedi... sa herë që ke pasur ndonjë dhimbje, nëna dhe babai me dashuri të kanë mbartur në krahë deri në urgjencë. Mirëpo, kur të ka dhembur shpirti, kur të janë 'sëmurë' ndjejat dhe mendimet, çfarë ka ndodhur? Në qoftë se në raste të tilla të gjithë janë çoroditur e ti ke mbetur në mes të katër rrugëve i vetëm dhe i pikëlluar, atëherë dëgjoje mirë fjalën time: dije që, në të tilla raste, duhet të trokasësh derën e 'mjekut të shpirtit'.

Duke u mbështetur në rëndësinë e tij dua të sqaroj: 'Mjekut të shpirtit' i thonë edhe udhëheqës shpirtëror. Ka edhe nga ata që u thonë 'agjentët e shpirtit'. Ata e dinë aq mirë thellësinë e shpirtit dhe me lejen e Allahut i gjejnë aq mirë sëmundjet e tij, sa habitesh pa masë. Këshilla ime për ty është që, në qoftë se nuk je kapur akoma pas një 'mjeku të shpirtit', kapu pas tij me dy duar. Kush bëhet 'rob' i një udhëheqësi shpirtëror, me lejen e Allahut, do të arrijë lirinë e vërtetë. Sepse ata mjeshtro të shpirtit nuk thonë tjetër përveç së vërtetës. Ata janë trashëgimtarët shpirtërorë të Pejgamberit (a.s.) dhe t'u bindesh atyre, do të thotë t'i bindesh Pejgamberit (a.s.) dhe t'i bindesh Pejgamberit (a.s.), do të thotë t'i bi-

ndesh Allahut.

Këto që thashë le t'i përmbledh në një fjali: 'Bind-ju të miqve të Tij'!...

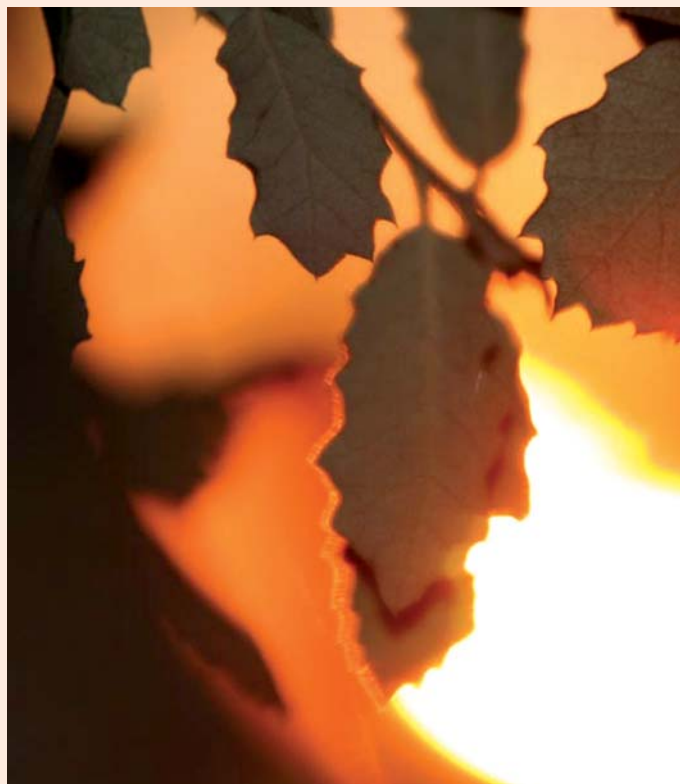
Kush është 'Ai'? Allahu azze ve xhel-le...

'Kush është i miku i Tij'?.. Pikërisht ata 'mjekët e shpirtit' që përmenda pak më parë. Pse, mik? Sepse është i afërt me Allahun, është një rob aq i sinqertë sa, po të hapë duart e të lutet, Allahu ia pranon *dua-të* (lutjet). Ata njerëz të shenjtë kanë një afërsi aq të këndshme me Allahun, sa duart e tyre të hapura për *dua* nuk kthehen bosh. Kur përgjërohen, u prano-het. Allahu i do ata dhe ata e duan Allahun. Mu për këtë arsye, ata janë miq të Allahut.

Ç'do të thotë *të bindesh*? Të bësh ato që të thonë *bëji* dhe të largohesh nga ato që të thonë *mos i bëj*. Të bindesh, pavarësisht se a të leverdis apo jo, të duket e drejtë apo jo. Sepse ti beson se ata nuk flasin sipas qejfit të tyre. Bindja është shumë e rëndësishme, sepse ata janë trashëgimtarët e Pejgamberit. Misioni i tyre është të udhëheqin në rrugën e drejtë.

Për këtë arsye, kurrë mos thuaj: "Unë nuk jam në pozitën për t'u bërë nxënësi një udhëheqësi shpirtëror, namazet e mia janë të mangët, mbulesa ime është gjysmake, ku kam moshë e mend për këto punë..." Sikur ti të ishe një njeri i plotësuar, nuk do të kishe nevojë për një udhëheqës shpirtëror. Ke nevojë për të, për shkak të mangësive tuaja. Për shkak të 'sëmundjeve' tuaja ke trokitur në derën e tij. Mos u gënje nga shejtani, i cili të thotë se është ende herët. Sa më herët të heqësh dorë nga e keqja, aq më shumë përfitime do të kesh.

Pranoji pa hezitim të metat dhe dobësitë tuaja.

Por nga ky pranim mos bjer në pesimizëm, kërko ndihmë. Në qoftë se je i sinqertë në këtë thirrjen tënde, dorëzohu udhëheqësit tënd shpirtëror.

Nuk ka dyshim që, siç ndodh në çdo punë edhe në bindjen ndaj udhëheqësit shpirtëror do të ketë çaste dobësie. Nuk ka problem! Doktorit i shkon të merret me pacientin e tij dhe pacientit i shkon të thërrasë: 'Ndihmë! Ndihmë!' te dera e doktorit të tij. Si dhe pacientit i shkon t'i bindet fjalë për fjalë receptës së doktorit të tij. Kur pacienti nuk sillet sipas mendjes së tij dhe bën atë që i është thënë, atëherë edhe doktori kujdeset për pacientin si për sytë e ballit të tij dhe me lejen e Allahut, doktori ia shton jetën ditë pas dite pacientit të tij. Qëndroji afër shejhut tënd! Me qëndrim afër nuk nënkuptojmë të rrih çdo çast pas tij apo të ulesh pranë tij. Të qëndrosh afër, me të vërtetë, do të thotë ta mbash fjalën e dhënë dhe t'i ndihmosh të tjerët. Pranoje gjendjen tënde me sinqeritet! Pendohu për gabimet (gjynahet) tuaja në çdo çast! Pendimi më i mirë është kur heqim dorë përfundimisht nga gabimi. Mirëpo, edhe në qoftë se pavarësisht pendimit vazhdojmë të kryejmë gabime përsëri, nuk duhet të heqim dorë nga pendimi (teube). Po bëre kështu, arrin mirësinë e madhe të jesh 'i dashur, i përkëdhelur'. Kjo mirësi e madhe do të thotë: *punë, mund*. Kur ka punë e mund, shtohet mirësia. Hijeshia, përgjërimi dhe pendimi le të jenë kushtetuta jote. Fjalët e mia mund t'i kuptosh vetëm në qoftë se i jeton. Atëherë, mos rri, jetoji!

Çfarë mirësie e madhe është t'i jetosh të gjitha këto me shpresën për të merituar faljen dhe mëshirën (e Allahut). Të mësosh të mbash një qëndrim të denjë përpara sprovave të ndryshme, pa u lëku-

ndur, pa iu përlurur nefsit, është e vështirë. Të mësosh të mbash qëndrim, të përkryhesh dhe të përparosh në rrugën për t'u bërë një njeri i plotësuar, bëhet më e thjeshtë kur i mbështetesh një 'udhëheqësi të përkryer'. Në dy mënyra mund të meritosh faljen dhe mëshirën: së pari; të mësosh të jesh falës dhe mëshirues dhe së dyti; pavarësisht gjithë gabimeve dhe të metave, kur të dalësh para Allahut, të përballesh me falje dhe mëshirë.

Tani le ta përsërisim edhe një herë të fundit: në qoftë se do të meritosh faljen dhe mëshirën, bindju 'mikut' të Tij me hijeshi, përgjërëm e pendim.

Kjo është edhe një *dua*. Në qoftë se dëshiron, mësoje menjëherë përmendsh këtë *dua*. Thuaje sa herë të dëshirosh. Allahu ta pranofte! Kështu që ti të mos burgosesh në vetvete, por të jesh i lirë.

Le të të shpjegoj edhe si do ta kuptosh, në qoftë se ky shkrim të drejtohet edhe ty apo jo:

Fillimisht, në qoftë se je dyzet vjeç apo më i ri, ky shkrim është për ty. Sepse rinia në përgjithësi fillon në moshën 12-13 vjeçare dhe vazhdon deri në moshën dyzetvjeçare. Në rini ka nga pak pamaturia, lëkundje, eksplorime dhe gabime. Ka edhe vëzhgim dhe përpjekje për të kuptuar. Periudha mes moshës dyzet dhe gjashtëdhjetëvjeçare është mosha e mesme, mosha e aktivitetit më të madh. Ndërsa, pas moshës gjashtëdhjetëvjeçare, fillon pleqëria dhe kjo është koha më e përshtatshme që me përvojat e fituara, të bëhesh një udhëheqës dhe këshillues për të rinjtë.

Pavarësisht këtyre grupimeve të moshës, duhet të shtojmë që njeriu aktiv, i ngazëllyer dhe i kthjellët është gjithmonë i ri. Njeriu, i cili ka ideale, projekte dhe besimin për t'i realizuar, është i ri. Njeriu që ka entuziazëm, dashuri dhe shpresë, është i ri. Kur themi *rini*, na vjen në mendje vrulli. Kur themi *rini*, na vjen në mendje çliruesi njëzet e një vjeçar i Stambollit, sulltani Fatih Mehmet Han. Na vjen në mend Ebu Ejub El-Ensari, që në moshën tetëdhjetë e ca vjeçare, ngjitej nëpër muret e kështjellës. Kjo do të thotë se pavarësisht moshës tënde, në qoftë se edhe ti e zotëron këtë frymë rinie, ky shkrim është edhe për ty...

Ai që i zgjidh kodet e kësaj bote sprovuese, mbetet i ri deri në varr, sepse në këtë mënyrë ai e di pse ka lindur e ku është duke shkuar dhe kështu është e pamundur që ai të bëhet dembel apo të pushojë.

Koha është Kapitali më i çmuar

Profesori i nderuar Mahmud Sami Ramazanogllu fliste shumë mbi rëndësinë e kohës. Ai mendohej ta përdorte kohën në punët më të mira dhe nuk e duronte humbjen e paarsyeshme të saj.

Punët që nuk janë të dobishme për këtë botë dhe për botën tjetër, quhen "malajani" (të padobishme). Prof. Mahmud Samiut nuk i pëlqente që shokët dhe miqtë ta harxhonin kohën në mënyrë të padobishme.

Indjeri Musa Topbashi (k.s.), e zbatonte në jetën e tij të gjithë këtë ndjeshmëri të profesorit të tij, Mahmud Samiut të Nderuar. Fjetjen, zgjimin, shkuarjen në punë, kohën e ngrënies, madje edhe kohën e pritjes së mysafirëve e kishte të planifikuar dhe të programuar. Në lidhje me këtë çështje, shpesh thoshte:

"Nëse njeriu e kalon jetën me rregull dhe disiplinë, gjen kohë për çdo gjë!..."

Me të vërtetë, ai vepronte me urtësi, për shkak se aq sa mundej, i bënte punët në kohën e tyre. Për këtë arsye, nuk nxitonte dhe nuk brengosej në ato që bënte. Ai thoshte se njeriu ka ardhur në këtë botë për të adhuruar Allahun, se koha së cilës i themi *jetë*, është e kufizuar, prandaj "koha" është kapitali më

i madh i njeriut.

"- Koha është pasuri aq e çmuar, saqë po e përdore në vendin e duhur, është e mundur që jetën e kësaj bote dhe të botës tjetër ta shndërrosh në qetësi shpirtërore dhe lumturi. Kur të humbet ky kapital, i cili po pakësohet dita-ditës, atëherë shkatërrohet kjo botë dhe bota tjetër." Njeriu më i mençur është ai që e përdor kohën në mënyrën më të bukur. Ai që kryen në fillim detyrat ndaj Allahut të madhëruar, pastaj u jep në mënyrën më të bukur hakun të tjerëve, pastaj familjes së tij, fëmijëve të tij, të afërmeve dhe vetes së tij... ashtu si Selman el-Farisi dhe Ebu Derda, të cilët Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, i bëri vëllezër...

Ebu Derda, që ishte nga të mëdhenjtë e sahabëve të nderuar, i ishte kushtuar plotësisht adhurimit. Mirëpo kjo gjendje e thellë emocionale dhe e tepruar e kishte bërë atë të linte pas dore familjen. Kur mësoi për këtë, Selman el-Farisi ndërhyri në gjendjen e tij të tepruar dhe, ngaqë Pejgamberi i kishte bërë ata të dy "vëllezër në fe", ia prishi atij agjërimet nafile të njëpasnjëshme dhe e pengoi të falte namaz gjatë gjithë natës. Në fund, i dha këtë këshillë:

-Vëlla, padyshim që ke detyrime ndaj Allahut, por në të njëjtën kohë, ti ke detyra edhe ndaj vetes. Edhe familja ka të drejta mbi ty. Madje edhe mysafiri ka të drejta mbi ty. Prandaj, gjithësecilit duhet t'i japësh hakun e tij! Po, ha, pi, agjëro, fal namaz, fli dhe mos e lër pas dore shoqen e jetës!..

Hz. Ebu Derda u këshillua me Pejgamberin, sallallahu alejhi ve sellem, për të mësuar se kush nga ata të dy kishte vepruar më drejtë. I Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, i kishte dhënë të drejtë Selman el-Farisiut.

Pra, ne si besimtarë, gjendjen, mënyrën e jetesës dhe mendimin tonë duhet ta përngjasojmë me "Shebullin më të lartë", Pejgamberin, sallallahu alejhi ve sellem dhe sahabët e Tij të zgjedhur. Kohën që është kapitali ynë më i çmuar, duhet ta përdorim për të plotësuar nevojat e kësaj bote dhe për ta bërë sa më të lumtur jetën tonë në botën e përhershme.

Siç nuk mund të arrijmë lumturinë dhe qetësinë në botën tjetër, duke lënë pas dore këtë botë, po ashtu nuk mund të arrijmë mirëqenien dhe rehatinë në këtë botë, duke e harruar plotësisht botën e përtejme. Lum për ata që kapitalin e kësaj bote e kthejnë në lumturinë e botës së përhershme!.. Lum për ata që shpërngulen faqebardhë nga kjo botë për në vendin e përhershëm!.. Lum për ata që e arrijnë lumturinë e përhershme me kapital të kufizuar!..

Të teshtiturit

(Teshtima)

Një nga gjendjet që i ndodh njeriut herë pas here është edhe të teshtiturit. Kjo gjendje, e cila quhet edhe teshtimë, është një fenomen fizik i cili mund të shihet te çdo njeri i shëndetshëm. Ejani pra ta shohim këtë fenomen fizik sipas normave të edukatës islame, bashkë me detajet e tij:

Përkufizimi i teshtimës sipas mjekësisë dhe dobite që i jep trupit

Sipas përkufizimit që i bëjnë shkencëtarët, të teshtiturit është një proces nxjerrjeje i frymës në një çast nga hunda dhe goja, me një veprim tronditës të muskujve të frymëmarrjes dhe membranës së hundës. Pas teshtitjes në trupin tonë:

- Zgjerohen damarët e trurit,
- Hapet kanali i lotëve dhe i sinusit,
- Zgjerohen damarët e zemrës,
- Nxirret jashtë ajri (i vdekur), të cilin nuk mund ta nxjerrim me anë të frymëmarrjes normale në mushkërinë e bardhë.
- Si rezultat i zgjerimit të damarëve, rritet koha e pushimit të zemrës. Domethënë, zemra ndalon punën në 1/1000 e sek. dhe fillon të punojë sërish,
- Gjatë teshtitjes nxirren jashtë disa toksina të dëmshme që mund të jenë mbledhur në trupin e njeriut, kështu edhe trupi lehtësohet.

Bashkë me dobite që ka teshtima kur realizohet me një proces të rregullt, nëse mbahet përbrenda dhe nuk nxirret, mund të shkaktojë probleme serioze. Për shembull, personi mund të pësojë atak ose damarët e qafës dhe mushkëria e bardhë mund të plasën nga shtypja e tepërt ose, si rezultat i bllokimit të damarëve që çojnë gjakun në tru, personi, në çast, mund të kalojë në paralizë.

Gjithashtu, mbyllja e syve gjatë të teshtiturit është një mirësi e rallë për njeriun. Nëse kapakët e syve nuk do të mbylleshin, kokërdhokët e syve do të kërcenin jashtë nga zgavrat dhe si përfundim, do të verboheshim.

Nga e ka prejardhjen (originën) falënderimi ndaj Allahut, kur teshtijmë?

Në na ka këshilluar Pejgaberi, sallallahu alejhi ve sellem që kur të teshtijmë, të themi "Elhamdulillah!". Kjo këshillë në hadithin fisnik, thotë:

“Kur njëri nga ju të teshtijë, të thotë “Elhamdulillah!”” (Buhari)

“Kush thotë “Elhamdulillah” pas teshtitjes, nuk do t’i dhembnin sytë. (Taberani)

“Thënia “Elhamdulillah” pas teshtitjes, është shërim për çdo sëmundje. (Hakim)

E falënderojmë Allahun dhe themi “Elhamdulillah” për harmoninë dhe gjallërinë që teshtima i jep trupit tonë, për vitalitetin që i mundësohet trupit gjatë teshtimës, për rifillimin e punës së zemrës, pasi ajo të jetë ndalur një çast dhe për të gjitha dobitë dhe mirësitë e lartpërmendura.

Siç e pamë, i Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, ka këmbëngulur në falënderimin ndaj Allahut të personit që teshtin. Madje, kur personi që teshtin e harron këtë, Ai na ka përmendur si detyrë që t’ia kujtojmë.

Në hadithin fisnik thuhet:

“Nëse personi që teshtin nuk e falënderon Allahun, thuaj *Elhamdulillah* që t’ia kujtosh, sepse falënderimi i Allahut për atë që teshtin është shërim për çdo sëmundje.” (Dejlemi)

Si duhet t’i përgjigjemi personit që thotë “Elhamdulillah” pasi teshtin?

Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, ka thënë:

“Kur njëri nga ju të teshtijë, të thotë “Elhamdulillah”. Ndërsa vëllai ose shoku t’i përgjigjet me “Jerhamukallah” (Allahu të mëshiroftë). Personi që teshtiu, si përgjigje të kësaj t’i thotë “Jehdina ve jehdikumullah” (Udhëzimi i Allahut qoftë mbi ju dhe mbi ne!)” (Ebu Davud)

“T’i thuash atij që teshtin “Jerhamukallah” e mbron atë nga dhimbja e dhëmbit dhe e veshit.” (Shi’ra)

Në hadithin fisnik, t’i thuash personit që teshtin “Jerhamukallah”, është quajtur “Teshmit”. Teshmiti bëhet shkak për përhapjen e dashurisë dhe lidhjes shpirtërore mes besimtarëve dhe mëshirës së Allahut ndaj tyre. Ndërsa në hadithin fisnik, i cili na bën të ditur rëndësinë e teshmitit, thuhet:

“T’i thuash “Jerhamukallah” atij që, pasi teshtin, thotë “Elhamdulillah”, është farz.” (Buhari)

“Një nga të drejtat që ka myslimani mbi mysliminin, është t’i thuhet “Jerhamukallah” atij që thotë “Elhamdulillah” pasi teshtin.” (Buhari)

Urdhri në hadithin fisnik, nga një pjesë e dijetarëve është komentuar si farz kifaje, ndërsa nga një pjesë tjetër si mustehab. Në të vërtetë, ndërkohë

që shumica e dijetarëve Hanefi dhe Hanbeli e përmendin teshmitin si farz kifaje, dijetarët Shafi dhe Maliki e kanë pranuar atë si mustehab.

Dispozitat që u shpjeguan nevojiten kur personi që teshtin, thotë “Elhamdulillah”. Kështu që Pejgamberi nuk i ka bërë teshmit (nuk i ka thënë jerhamukallah) atij që, pasi ka teshtitur, nuk ka thënë “Elhamdulillah”. Enesi (r.a.), tregon:

Pranë të Dërguarit të Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, teshtinë dy persona. Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, i tha “Jerhamukallah” vetëm njërit prej tyre. Personi të cilit nuk i tha “Jerhamukallah”, i tha Pejgamberit:

“Filani teshtiu dhe ju i thatë jerhamukallah; kur teshtiva unë, nuk e thatë këtë për mua!..” Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, i tha:

“Ai tha “Elhamdulillah”, ndërsa ti nuk the!..” (Buhari)

A duhet t’u bëjmë teshmit çifutëve dhe të krishterëve?

Ebu Musa (r.a.), tregon:

Çifutët bënin sikur teshtinin kur ishin pranë Pej-

gamberit, sallallahu alejhi ve sellem, duke shpresuar që Ai t'u thoshte "Jerhamukallah" (Allahu ju mëshiroftë) dhe të arrinin të merrnin lutjen e Tij. Në lidhje me gjestin e tyre, Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sellem, tha:

"Jehdikumullahu ve juslih balekum" (Allahu ju udhëzoftë dhe jua përmirësoftë gjendjen!)" (Ebu Davud)

Ky hadith fisnik tregon se si mund t'u bëhet teshmit jomyslimanëve dhe në të njëjtën kohë edhe ligjshmërinë për këtë.

Ngaqë mëshira u përket vetëm besimtarëve, në asnjë gjendje nuk kërkohet mëshira e Allahut për jobesimtarët. Lutja më e mirë për ta është të kërkosh udhëzimin e tyre.

A është e përshtatshme t'i thuhet "Shëndet!" atij që teshtin?

Përdorimi i shprehjeve "Shëndet!" për atë që teshtin dhe "Shëndet paç!" si përgjigje e saj, i mbështetet faktit që zemra ndal për një çast gjatë teshtitjes.

Madje, në kohët e hershme njerëzit besonin se gjatë teshtitjes, shpirti del nga trupi. Me të vërtetë,

sot që shkenca ka vërtetuar se zemra ndal një çast gjatë teshtitjes, në vend që të përdorim shprehje të dobëta si "shëndet" për rifillimin e saj të punës, duhet të themi *Elhamdulillah* dhe të falënderojmë Allahun që zemra filloi përsëri të punojë shëndetshëm ashtu si më parë.

A duhet t'i themi në çdo herë "Jerhamukallah" atij që teshtin vazhdimisht?

Ebu Hurejre (r.a.), tregon:

I Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, ka thënë:

"Thuajini vëllait tuaj tri herë "Jerhamukallah", nëse ai teshtin më shumë se tre herë, është sëmurë." (Ebu Davud)

Ky transmetim na bën të ditur se duhet t'i themi tre herë "Jerhamukallah" atij që teshtin dhe, nëse ai vazhdon të teshtijë, e bën se mund të jetë ftohur apo nga ndonjë shqetësim tjetër.

Në një transmetim tjetër nga Tirmidhiu thuhet:

"I bëni tri herë teshmit atij që teshtin. Nëse ai vazhdon të teshtijë, tashmë je i lirë: nëse do, mund t'i thuash "Jerhamukallah", nëse nuk do, nuk i thua..."

Cila është etika e të teshtiturit?

Gjatë teshtitjes përreth mund të përhapet zhurmë dhe pështymë. Kështu që, mbulimi i gojës me dorë ose me diçka tjetër nga personi që teshtin, është një veprim që i përshtatet shëndetit dhe edukatës.

Sipas një transmetimi të Ebu Hurejres (r.a.), thuhet se:

"Kur i Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem, teshtinte, e mbante dorën ose shaminë përpara gojës së Tij të bekuar dhe mendohej me të të ulte zërin ose të mbante mbyllur gojën." (Tirmidhi)

Gjendjet që shpjegohen më sipër kanë të bëjnë me edukatën e teshtitjes jashtë namazit. Ai që teshtin në namaz, nëse thotë pa zë "Elhamdulillah", nuk e prish namazin. Por, nëse një person që është duke falur namaz, i jep përgjigje atij që teshtin, e prish namazin. (Ebu Davud)

Siç është edhe në etikën e përshëndetjes, që një grua nuk mund t'i japë selam një burri që nuk e ka *mahrem*, po ashtu nuk mund t'i bëjë as teshmit (t'i thotë jerhamukallah) atij.

Falenderimet dhe lavdërimet qofshin për Allahun që i jep shëndet trupit tonë me mirësinë e të teshtiturit, për të cilën nuk jemi të vetëdijshëm.

Flutura dhe Qiriu

Ishte natë. Flutura shkoi ngadalë e në qetësi pranë qiriut. Qiriu po digej e shkrihej siç bënte gjithmmonë.

Flutura ishte e dashuruar me dritën. Ajo lumturohej kur i afrohej dritës, kur sillej përreth saj. Nganjëherë, kur i afrohej së tepërmi, krahët e saj digjeshin nga zjarri i qiriut. Ajo afrohej dhe merrte gëzim; largohej e kishte mall. Edhe këtë herë e njëjta gjë ndodhi.

- A nuk ka rrugë tjetër? - pyeti flutura. - A nuk ka rrugë tjetër që të gjej lumturinë, pa u djegur... Dua të luaj në mes flakëve, por nuk dua të digjem!...

Qiriu buzëqeshi me fjalët e fluturës dhe e shikoi plot dashuri:

- Çdo gjë e ka një çmim mike, djegia është çmimi i të dehurit nga bukuria e dritës!.. çfarë të duhet drita, nëse nuk digjesh. Ky zjarr është për t'u djegur, jo për t'u soditur.

- Dakord- tha flutura. - Le të digjemi atëherë... pastaj ti je mirë, jam unë ajo që digjem...

Qiriu buzëqeshi përsëri. A nuk e shikonte vallë flutura që në çdo shkëndijë zjarri qiriu po tretej?... Flutura ndoshta digjej përnjëherësh, por ai po digjej dalëngadalë, në fshehtësi. Cila vuajtje ishte më e vështirë? Vuajtja e qiriut apo ajo e fluturës?

E ndërsa qiriu po mendonte këto gjëra, flutura e shikoi qiriun me vëmendje. Ajo e kishte kuptuar shpirtin e qiriut, pa folur, në heshtje. A nuk është kjo miqësia? Të kuptosh, pa pasur nevojë për fjalë. Kur flas, të gjithë më kuptojnë. E rëndësishme është të kuptosh gjuhën e shpirtit të mikut, kur ai hesht. Flutura e shikoi qiriun me vëmendje.. Po, ai po shkrihej, po tretej...ngadalë-ngadalë:

- Mos u tret...-tha, - të lutem mos më lër vetëm!.. Çfarë

bëj unë pa ty?..

- Mos u trishto,- tha qiriu- ky zjarr do të jetë fundi ynë një ditë... ti nuk do të rezistosh dhe do të afroresh; kurse unë, që tani jam duke u tretur ngadalë.

Qiriu mbylli sytë, flaka e tij u lëkund, u dobësua, por pas një çasti flaka e tij u rikthye. Fluturës i erdhi zemra te goja:

- Të lutem, - tha- "pusho, mos u emocionu, për pak ishe duke u shuar!

Kjo ishte frika më e madhe e qiriut; ai nuk kishte frikë nga djegia, por nga shuarja e flakës së tij; ai kishte frikë vetëm nga shuarja...

- Cila është arsyeja që të bën të digjesh?...- e pyeti flutura qiriun.

- Dashuria!..- iu përgjigj qiriu. Zjarri i dashurisë bën që unë të digjem...

- Sa mirë do të ishte sikur ti të mos digjesh, të mos tretesh!... tha flutura zemërpastër.

- Po ti pse erdhe pranë meje?- tha qiriu. Pse je këtu? Sikur unë të mos digjem, a do vije ti?

- Jo, nuk do të vija!..- tha flutura. Unë jam e dashuruar me dritën. Unë vrapoj drejt dritës, jap jetën për të... Sillem rreth e rrotull dritës, humb veten dhe digjem në të.

Qiriu u dridh përsëri nga emocionet...

-A e di ti flutur që ne jemi krijuar për t'u djegur. Për t'u djegur nga zjarri i dashurisë... Për t'u tretur, për t'u shkrirë?..

Flutura shikoi rreth e rrotull:

- Po pse nuk digjen të gjithë qirinjtë, atëherë?

- Sepse kanë frikë nga shkrirja!- tha qiriu. Në një mënyrë apo tjetër, kjo jetë do të përfundojë. Ne jetojmë me të vërtetë vetëm kur jemi në flakë... Sikur të digjemi apo jo jeta jonë përbëhet vetëm nga çastet që i jetojmë të dashuruar. Ata që nuk e dinë këtë kanë frikë nga zjarri, mendojnë se do të jetojnë shumë po të kenë kujdes prej tij, nuk e njohin dashurinë, sepse nuk duan të treten, ata largohen prej saj. Ata njerëz nuk e kuptojnë natyrën njerëzore, nuk janë në shërbim të arsyes së krijimit. Shqetësimi ynë është djegia, tretja; është bashkimi me të përjetshmen. Çdo pikë e jona derdhet në oqeanin e pafundësisë. Çdo pikë tretet për të fituar përjetësinë, ekzistenca jonë rrjedh nga zjarri i dashurisë. Ky zjarr është që më ringjall. Nuk ka problem se tretem, le të jetë dashuria ime e përjetshme, ajo të mos shuhet kurrë!..

- Dje na thanë që ti ishe duke u dridhur nga frika, ishe duke u përpëlitur? Çfarë ke, pse je bërë ashtu? Pse u sëmure?- e pyeti flutura qiriun..

- E kur kam jetuar pa frikë..kur digjem jetoj gjithmonë me frikën se do të më shuhet zjarri i dashurisë. Unë jam i sëmurë nga zjarri i dashurisë!.. Dua që shqetësimi im për dashurinë të mos mbarojë kurrë, të mos shuhet asnjëherë. Gjatë gjithë jetës frika ime më e madhe kjo ka qenë. Unë frikësohem nga humbja e dashurisë- tha qiriu me rënkim.

Flutura u hidhërua nga gjendja e qiriut, i dogji zemra:

- Edhe pse ka rrezik që flaka jote të shuhet, ti mos u frikëso. Sepse, kur ti dëshiron të digjesh, gjendet një njeri që do të të ndezë. Mund të jetë një dashuri apo tjetër. Sepse, në fund të fundit, është flaka jote ajo që ka rëndësi apo jo?

- Në fakt, nuk është kjo çështja kryesore!- tha qiriu. Më e rëndësishme është përpjekja për të mbajtur gjallë zjarrin e dashurisë... Nuk duhet të jesh i sigurt për veten asnjëherë; nuk duhet thënë kurrë që unë nuk shuhem, unë do të digjem gjithmonë!... Nuk duhet nxjerrë asnjëherë nga mendja mundësia e shuarjes. Duhet qarë, rënkuar, duhet dëshiruar zgjatja deri në pafundësi e kësaj dhimbjeje. Nuk mund të dihet se kur do të vijë ajo dashuri që do ta ndezë zjarrin në zemrën tënde! Pritja është e vështirë.. Unë dua që vetëm një herë të ndizem flakë e pastaj të tretem! Dashuria le të ndezë një shkëndijë në zemrën time, unë do ta rris atë; por unë nuk i besoj kurrë erës. Unë lutem, mbështetem tek Zoti im!..

- Unë e kam më të lehtë, sapo shikoj një qiri që po përvëlohet, vrapoj drejt tij- tha flutura.

- A e ke të lehtë të na gesh të paktën?- pyeti qiriu duke buzëqeshur.

- Jo!- tha flutura. Nganjëherë kërkoj me ditë e me muaj të tërë. As për të gjetur ty nuk e kam pasur të lehtë...

Flutura duke folur, nga emocionu iu afrua shumë qiriut. Krahët i morën flakë. Qiriu filloi të qante në heshtje, ëndërroi ditën e takimit me pafundësinë. A mund të ndjente frikë, kur çdo copëz e tij po vraponte drejt oqeanit të pafund?!

Kopshti i Talenteve

“Enës, që në brendësi të saj e ka gjetur rrugën për në det, i përulen edhe lumenjtë.”

Talentet, pra aftësitë, për shumicën prej nesh janë të panjohura... Prandaj, kjo është një temë që na mundon shpesh, madje, nganjëherë e lidhim talentin edhe me kaderin (fatin). Kështu, themi: “Po sikur të mos jemi të aftë të bëjmë mirësi? Po sikur aftësia jonë për të dashur Allahun të jetë e kufizuar?... Talenti është i qëndrueshëm, nuk ndryshon!. Po sikur të jemi duke u përpjekur kot?”

Mendimi im kryesor është ky: të dimë kufijtë e aftësive tona, të kuptojmë llojin e aftësisë që kemi, sepse duke u nisur nga thënia: “Ai që njeh veten, njeh dhe Zotin e Tij.”, kjo është një mirësi e madhe. Ai që i di pikat e tij të forta dhe ato të dobëta dhe sillet në bazë të tyre, do të bëhet i suksesshëm.

-Në qoftë se aftësia e tij për të bërë mirë është e pakët, detyra e tij është t’i përmbahet asaj pak aftësi dhe devotshmëria do t’i vijë pas. Sa shoqe e mirë është devotshmëria!

-Në qoftë se aftësia për të dashur Allahun është e kufizuar, aftësinë e tij të pakët le t’ia bëjë kurorë shumicës dhe do të jetë i kujdesshëm në mbrojtjen e edukatës së tij, kështu edukata do t’i bëhet shoqe. Sa shoqe e mirë është ajo!

-Për sa i përket faktit që aftësitë janë të qëndrue-

shme, ka disa aftësi të cilat u janë ofruar të gatshme njerëzve dhe ato duhet veç t’i përdorin. Si për shembull: të ushqyerit, të folurit, prirja ndaj besimit... Ndërsa, disa aftësi të tjera janë si farat nën tokë ose si pemët në dimër: po të sigurohen kushtet e përshtatshme, farat plasin, nxjerrin filizin dhe lëshojnë shtat; pemët gjelbërohen dhe japin fruta.

Për të zbuluar plotësisht veten, njeriut i duhet një kohë e gjatë, sepse te njeriu është përmbledhur gjithësia... Njeriu është një botë e vogël... Si fillim, le të zbulojmë talentet që kemi, le t’i fusim në përdorim. Le të shkojmë deri pranë murit të aftësive, sepse Allahu i Madhërishëm është el- Vasi, Gjithëpërfshirësi; el-Mexhid, i Lavdishmi, është i Lavdëruar për atë që jep. Ai i pëlqen surprizat; mund të na kenë përgatitur melekët një pritje që do të na bëjë të lumtur...

Po tani le të kthehemi tek tema jonë. Si zbulohen aftësitë/talentet e fshehura? Le ta mendojmë këtë...

Ka tri mënyra që i bëjnë talentet të lulëzojnë:

1-Dashuria e një miku të Allahut

Lidhja e vazhdueshme me një person të ditur dhe të virtytshëm dhe marrja pjesë në ligjëratat e tij ka

disa dobi të përhershme. Si për shembull, vlerësimi i edukatës, thellimi i dashurisë, të qenët i kënaqur dhe i qetë..., ndërsa dashuria këtu do të thotë përkujdes i veçantë. Siç thuhet, ta shohësh dikë në dritë të syrit, të kujdesesh personalisht për arsimimin/edukimin e tij/saj, është sikur të mësosh një zanat nga një mjeshtër. Ashtu siç e zhvillon njeriun të mësuarit nga një mjeshtër edhe të mësuarit nga një udhëheqës shpirtëror i plotësuar, e pjek njeriun dhe i mundëson atij arritjen e përkryerjen.

2-Parimet si: të fjeturit herët, lutjet dhe përmendja e Allahut, zgjimi natën për të kërkuar falje (istigfar), leximi i Kuranit, moskthimi me duar bosh i atij që të kërkon, zotërimi i zemërimit, të folurit me zë të matur, kujdesi për pastërtinë e jashtme etj. Të mos jesh një njeri që nuk dihet çfarë do të bëjë dhe si do të reagojë në situata të caktuara, por një njeri i ekuilibruar që reflekton siguri. Kjo gjendje i ngjan shprehjes: "Gur gur bëhet kalaja." Madje, përtej kësaj, të zhvillohesh më shumë si uji, që pika-pika e shpon mermerin. Kjo gjendje arrihet në sajë të parimeve shumë të vështira, kryerja e të cilave lehtësohet me kalimin e kohës.

3-Vështirësitë dhe shqetësimet: Sëmundjet që zgjasin shumë dhe janë të vështira për t'u shëruar, aksidentet, invaliditeti, problemet familjare, varfëria-pasuria... "Çdo mirësi e ka një vështirësi." - thotë Hz. Mevlana. Sprovat, lindjet dhe shqetësimet e rënda nxjerrin në pah aftësi të paditura më përpara të njerëzve.

Hz. Mevlana thotë:

"Uria nuk mjeron çdokënd, çdokush nuk e arrin atë. Uria u jepet njerëzve të veçantë të Allahut për t'i forcuar. Ia çojnë urinë çdo të varfri të pavlerë? "Ha!" - i thonë, - "ti je i denjë vetëm për këtë. Ti nuk je zog uji, ti je zog që ushqehesh me bukë." (Mesnevi, vargjet 18.998-19.001)

Në këtë rast njeriut i hapen dy dyer:

1-të bëhet zog uji

2-të bëhet zog buke

Këto dyer nuk hapen në kushte normale. Për këtë arsye, *evlijatë* i quajnë shqetësimet si mundësi. Të arrish të futesh kur hapet dera, kërkon: urtësi, guxim dhe mendjemprehtësi.

Siç ia ka falur një nate begatinë e një mijë muajve, Allahu i Madhërishëm mund të falë edhe mundësinë që "brenda një çasti të ngjitësh një shkallë". Këto çaste duhen vlerësuar mirë, në mënyrë që të zhdëmtojmë kohën e kaluar me shkujdesje, pakujdesi dhe padituri.

Njerëzit e pjekur dhe të fortë nxjerrin mësim edhe nga çastet më të vështira që jetojnë. Ata, jo vetëm që nuk hyjnë në depresion dhe nuk dobësohen, por përkundrazi, dalin më të fortë dhe më të plotësuar nga mulliri i halleve.

Mirëpo çfarë e bën të mundur këtë? Përse disa njerëz drejtohen fill nga dera e zogjve të bukës, kurse disa të tjerë, pavarësisht vështirësive, zgjedhin të jenë zogi uji?

1-Në bazë të disa paraardhësve tanë, ne zgjedhim dhe Allahu na e lehtëson zgjedhjen tonë.

2- Në bazë të disa tjerëve, Allahu na e lehtëson zgjedhjen tonë. Pasi të kemi zgjedhur, na takon neve të bëjmë çështje e nevojshme, të hedhim hapin, të ecim, të vrapojmë, të fluturojmë.

3-Ndërsa, disa personalitete të nderuar nuk i ndajnë kështu këto dy çështje. Në disa sprova të jetës zgjedhja është nga Allahu, praktika nga robi; në disa sprova të tjera zgjedhja është nga robi, praktika nga Allahu.

Allahu i Madhërishëm nganjëherë përkujdeset veçanërisht për robërit e Tij (*inajet*). Inajet, është përkujdesja e Allahut për robërit. Kur ky kujdes i veçantë vjen nga robërit për robin, quhet *Te vexh xhub*. Ndërsa, kur vjen nga Allahu për robërit, merr emrin *inajet*. Përkujdesja në kohët e vështira realizohet me *ndihmën e Allahut*; Allahu i Madhërishëm i lehtëson kushtet dhe i pakëson vështirësitë.

Kjo pra është të përfitosh përkujdesjen e veçantë të një miku të Allahut, të jesh njeri me parime apo të ruash ekuilibrin në çaste të vështira... Risku (fati) i çdokujt nuk është i lehtë. Po është edhe e pamundur për çdokënd të bëhet i fortë si një luan. Vetëm robërit e veçantë i vlerësojnë ato çaste. Në sufizëm ekziston koncepti i *hiçit*. Një shkencëtar, sa më shumë të thellohet në shkencë, aq më shumë i hapet oreksi. Sa më shumë që di, aq më shumë e vëren se ka më shumë për të mësuar. Dija e tij i duket e pakët.

Edhe ecja drejt Zotit (*marifetullah*) i ngjan kësaj. Robi, sa më shumë t'i afrohet Allahut, aq më shumë turpërohet nga dija e tij e mëparshme. Sa më shumë të thellohet në punë të sinqerta, sa më shumë ngrihet moralisht, aq më shumë i shtohet modestia. Siç thotë dhe Hz. Mevlana: "Njëlloj si kalliri i grurit, që sa më shumë mbushet përbrenda, aq më shumë e ul kokën." Momenti kur ndjen veten një *hiç* në fakt është momenti kur ai është më i vlefshëm.

Ekziston pastaj edhe *hiçi i vërtetë*, që është shumë i rëndë për mendjen.

Ka një thënie:

"Mësoje atë që nuk di.

Bëhu nxënës i atij, që e di atë që di.

Hapja sytë atij, që nuk e di atë që di.

Largohu nga ai, që nuk e di se nuk di."

Edhe nuk ka me të vërtetë asnjë aftësi edhe e di veten shumë të aftë...

Kësisoj *hiçësh* dalin të pafat nga stina e aftësive. Si një pemë me degë, rrënjë dhe trung të tharë...

Ndërsa pemët e tjera janë aq të bukura. Uji qarkullon

në damarët e tyre; uji i ngrohur nga pranvera përparon në degët e saj duke i dhënë jetë edhe majave më të largëta të degëve. Robërit e veçantë çelin lule dhe japin fruta...

Umeti i Muhamedit (a.s.), përfiton nga ato fruta. Përfitojnë zogjtë. Era i merr farat dhe i fut në shpirtra të tjerë, shpirtrat përfitojnë, shpirtrat që janë zgjuar natën dhe që e kanë gjoksin të hapur ndaj erërave të natës... Sa e bukur duket bahçja e veçantë e Allahut në pranverën e virtyteve. Kopshtari, lulet, pemët, uji...

Melekët luten çdo natë tek koka e gonxheve: "Le të mos rrinë kështu lëmsh zemrat e tyre... Le të hapen ja Rab! Le të qeshin këto buzë të mbyllura."

Mirësia e udhëheqësve shpirtërorë të kohës fryn si një erë e lehtë... futet në gjirin e gonxhes dhe i thotë: "Mos u frikëso! Ti ke cilësitë e një trëndafil. Po të çelësh tani, po t'u buzëqeshësh dhimbjeve të petaleve tuaja, do të bëhesh një trëndafil i qeshur. Jepi, mos zgjidh të jesh një trëndafil buzëvarur. Bëhu fytyrëqeshur, jepi!..."

E rëndësishme është që, kur të ulesh në provim, me lapsin në dorë, një ndjenjë e brendshme të të thotë: Dua të fitoj një degë të mirë. Për këtë kemi punuar. Tani po bëjmë një provë. Ta shohim a jemi për gatitur mirë? Cilat janë dobësitë tona? Le t'i dimë, që pa ardhur dita e gjykimit t'i largojmë mangësitë tona. Provimi ynë më i vështirë është të "vdesim me besim". Gonxhja e kësaj bote, a do të qeshë në botën tjetër? Apo do t'i varen buzët nga pikëllimi? A do të fryjë era e udhëheqësve shpirtërorë? Kur të fryjë, a do të jetë e aftë gonxhja ta ndjejë? Po a do të ketë fuqi të kthehet nga gonxhe në trëndafil? Për atë që është i për gatitur ai (takimi me Allahun) do të jetë një dasmë e madhe...

"O Krijuesi im, më ruaj nga sherri i pikëllimit tim. Por mos më privo edhe nga mirësia që mund të më vijë nëpërmjet tij. Zoti im, më lejo të të falënderoj në raste fatkeqësish. Kështu që, të mos mërzitem ngaqë nuk të kam falënderuar, pasi të kalojë pikëllimi. "(Mesnevî, vargjet 19.855-19.856)

"Zoti ynë, na e shtu lidhjen me sexhden, na ruaj nga dembelizmi, mos na e shuaj entuziazmin tonë me të (dembelizëm). (Mesnevi, vargu 21.846)

Në gjurmët e sunetit të Pejgamberit (a.s.)

Në këtë shkrim dëshiroj t'ju kujtoj disa nga *sunetet*, që në jetën tonë mund t'i ndjekim me lehtësi:

- Të fillojmë çdo punë me *bismilah*.
- Të pimë ujë me tri gllënjka - ulur - duke thënë në fillim: *Bismilah*, ndërsa në fund: *Elhamdulillah*.
- Të shikohemi, (rregullohemi) në pasqyrë, para daljes nga shtëpia.
- Të marrim *abdest* para gjumit të natës. (Nëse vdes në gjumë dhe më përpara ke marrë *abdest*, vdes si dëshmor).
- Natën, para se të flemë, duhet të lexojmë ajetin *Kursi* edhe suret *Felek* dhe *Nas*, pastaj duhet t'u fryjmë grushteve të duarve, më pas të prekim trupin me duar.
- Të hyjmë me këmbë të majtë në banjë dhe të dalim me këmbë të djathtë.
- Para përdorimit të një ene në kuzhinë, ta shpëlajmë atë me ujë.
- T'i mbulojmë ushqimet e hapura me diçka.
- T'i shkundim këpucët para se t'i veshim.
- Të mos ulemi në tavolinë para se të na marrë uria dhe të ngrihemi nga tavolina para ngopjes së plotë.
- Të lajmë duart pas zgjimit nga gjumi.
- Të lajmë duart para dhe pas uljes në sofër.
- Në mbrëmje, i mbyllim perdet para ndezjes së dritave.
- Të kujdesemi për të mos lënë asgjë në pjatë, gjatë ngrënies.
- Ditën e premte të marrim *gusulin*, të presim thonjtë, të hedhim erë të mirë, të japim lëmoshë, të vishemi me ngjyrë të bardhë ose të gjelbër.
- Të heqim rrobat e veshura gjatë ditës, në mbrëmje dhe t'i palosim ato me kujdes.
- Të mos flemë në kohën e *kerahatit* (kjo është

periudha kohore që fillon 45 minuta para ezanit të namazit të akshamit); të zgjohemi para kësaj kohe.

- Kur bëjmë vizita, të trokasim në derë tre herë; nëse dera nuk hapet, të kthehemi pas.
 - Qëndrojmë në të djathtë të derës, kur trokasim, për të mos e shqetësuar të zotin e shtëpisë me shikimet tona.
 - Fillimi dhe përfundimi i ushqimit është me kripë.
 - Të hamë ushqimin që ndodhet përpara nesh.
 - Të hamë me dorën e djathtë.
 - Të qerasim mysafirin, të paktën me një gotë ujë.
 - Të lexojmë Kuranin me emocion.
 - Të mos qeshim me zë të lartë.
 - Të bëjmë vizita tek të afërmit dhe të japim dhuratë.
 - Të vizitojmë njerëzit e sëmurë, si edhe t'u shkojmë për ngushëllimet e rastit në shtëpi, atyre që kanë fatkeqësi, vdekjen e një personi të afërt.
 - Gjatë këndimit të ezanit, ta këndojmë atë bashkë me muezinin dhe të themi duanë ezanit në fund.
 - T'i bëjmë shumë shpesh dua Allahut dhe të pendohemi për mëkatet e bëra.
 - Të dërgojmë *salavatë*, kur përmendet emri i Profetit Muhamed (a.s.).
- Zoti ynë që na krijove nga asgjëja... Ti që na ruan dhe na dhuron të mira pa fund! Vetëm ty të jemi falënderues! O Allah, na bëj ne prej robërve të tu të dashur. Na i hap dyert e së mirës dhe na e zgjero zemrën. Na fal dhe na mëshiro, sepse ne kemi nevojë për mëshirën Tëndë të madhe. Bëj që të jemi fitues të gradave të larta në rrugën Tëndë!
- Amin.

Qumështi i nënës

Bebes, që vjen nga një mjedis steril në një botë të mbushur me mikroorganizma, i duhet një ushqim që ta mbrojë nga infeksionet në ditët e para të lindjes. Ky ushqim është qumështi i nënës. Qumështi i ditëve të para quhet kullosh tër dhe pa çuar dëm as edhe një pikë të vetme, duhet t'i jepet fëmijës.

Ky qumësht, që është një depo antittrupash, proteinash dhe mineralesh, është si vaksina e parë për fëmijën. Të shtyhet gjidhënia duke thënë se *nëna është e lodhur, sapo ka lindur*, nuk është aspak e drejtë. Pas procesit të lindjes, që zgjat me orë të tëra edhe fëmija është i lodhur dhe i uritur.

Pavarësisht mënyrës së lindjes, menjëherë, sapo vjen në jetë, fëmija duhet t'i jepet nënës për ta ushqyer, sepse qumështi i nënës ngacmohet nga pirja e bebes dhe, në këtë mënyrë, sigurohet vazhdimësia e prodhimit të tij.

Gjatë ushqyerjes me gji natyra (përbërja) e qumështit ndryshon. Në fillim prodhohet një qumësht

i pasur me karbohidrate dhe nga fundi prodhohet një qumësht i pasur me yndyrna. Ky qumësht i fundit është ai që siguron ndjenjën e ngopjes të bebjë dhe e bën këtë të ndahet prej gjirit. Në qoftë se gjidhënia do të ndërpritej pa e marrë bebjë këtë qumështin e fundit, ai do të kërkojë të pijë brenda një kohe të shkurtër. Prandaj, lipset pritur që bebjë ta lërë vetë pirjen.

Me rritjen e bebes, ndryshon edhe sasia edhe përmbajtja e qumështit. Një i porsalindur 1-2 javët e para të jetës konsumon 60-90 ml qumësht në vakt.

3 javë deri 2 muaj 120-150 ml

2-3 muaj 150-190 ml

3-4 muaj 180-210 ml

5-12 muaj 210-240 ml

Ndërsa numri i vakteve afërsisht është:

Java e parë 6-10 herë

1 javë deri në 1 muaj 6-8 herë

1-3 muaj 5-6 herë

3-7 muaj 4-5 herë

7-9 muaj 3-4 herë

9-12 muaj 3 herë.

Këto janë vlera të përafërta dhe mesatare. Qumështi i çdo nëne është i veçantë dhe i mjaftue-

shëm për beben e saj. Në të vërtetë, qumështi i një nëne është i mjaftueshëm për të rritur dy fëmijë njëherësh. Për këtë arsye, nuk duhet shqetësuar në lidhje me idenë nëse do t'i mjaftojë apo jo qumështi fëmijës. Fëmija duhet të ushqehet shpesh, sa herë të kërkojë.

Qumështi i nënës ka veti qetësuese. Lëndët kimike që ndodhen në qumështin e nënës i sigurojnë fëmijës një gjumë të qetë, madje edhe fëmijët nevrikë ai ka veti t'i qetësojë.

Studimet kanë treguar që fëmijët, të cilët ushqehen me qumështin e nënës, e ndiejnë më pak dhimbjen. Një studim i bërë me 1000 fëmijë ka treguar se qumështi i nënës çliron lëndët qetësuese të trupit të fëmijës si dhe që qumështi i nënës është qetësuesi më i frytshëm. Për më tepër, fëmijët që ushqehen me qumësht gjiri, për shkak të qetësisë dhe ndjenjës së besimit që u jep kontakti i afërt me nënën, ndodh që ta ndiejnë dhimbjen më pak.

Vdekja pa asnjë arsye e fëmijëve që quhet *sindroma e vdekjes së menjëhershme e fëmijës*, është një rrezik që u ndodh më së shumti fëmijëve që ushqehen me ushqime të gatshme. Është llogaritur që mund të parandalohet vdekja e 1.3 milion fëmijëve në vit, në qoftë se fëmijët ushqehen vetëm me qumështin e nënës gjatë 4-6 muajve të parë dhe pas kësaj vazhdohet me ushqime të përshtatshme.

Qumështi i nënës e mbron fëmijën nga sëmundje, si: diarreja, meningjiti, sëmundjet e sistemit të frymëmarrjes, infeksioni i veshit të mesëm (tip-1), disa lloje të kancerit, reumatizma e kyçeve, mbi-pesha, dobësia, refluja, prishjet e dhëmbëve, disa probleme të të parit, problemet infektive të zorrëve, astma dhe sëmundjet alergjike... etj.

Qumështi i nënës pakëson shpenzimet e përgjithshme shëndetësore, si dhe përballon të gjitha nevojat e fëmijës për 6 muaj, pa i sjellë familjes shpenzime të tjera.

Prania e kolesterolit në qumështin e nënës në përqindje më të lartë se te qumështi i lopës dhe tek ushqimet e gatshme, bëhet shkak për zhvillimin e shëndetshëm të metabolizmës së yndyrnave te fëmija, çka e mbron atë, më vonë në moshë madhore nga problemet e kalcifikimit të damarëve.

Përmbajtja e proteinave dhe e mineraleve e qumështit të nënës, është më e ulët se te

qumështi i lopës dhe tek ushqimet e gatshme. Kjo u sjell veshkave të fëmijëve më pak ngarkesë, sepse proteinat dhe mineralet e tepërta nxirren nëpërmjet urinës. Minerale, si hekuri dhe zinku, të nevojshme për zhvillimin dhe rritjen e fëmijës, gjenden në qumështin e nënës dhe përthithja e tyre prej zorrëve është shumë më e lartë se ajo e qumështit të lopës e të tjerë. Qumështi i nënës, brenda 6 muajve të parë, përveç vitaminës D, përballon të gjitha nevojat e fëmijës, duke përfshirë dhe nevojën e tij për ujë.

Një pjesë e rëndësishme e proteinave që ndodhen në qumështin e nënës, janë proteinat e serumit të qumështit, të cilat në periudhën më delikate e mbrojnë fëmijën nga infeksionet. Tretja e tyre është më e lehtë se ajo e proteinave të qumështit të lopës. Meqë qumështi i nënës tretet lehtësisht, fëmijët që ushqehen me gji i merr uria më shpejt se fëmijët që ushqehen me ushqime të gatshme.

Përqindja e acidit të yndyrnave të pangopura të qumështit të nënës është e lartë. Këto acide yndyrore janë tetë herë më të lartë se te qumështi i lopës, si dhe janë shumë të lehtë për t'u tretur. Tek i porsalinduri sasia e acideve yndyrore në shtresën e lëkurës është shumë e vogël, prandaj duhet të merren nga jashtë me ushqime. Në 4 muajt e parë të jetës, acidet yndyrore nuk mund të prodhohen në trup. Mirëpo, këto nuk ndodhen as në qumështin e lopës as në ushqimet e gatshme, por vetëm në qumështin e nënës. Këto acide yndyrore janë shumë të rëndësishme për zhvillimin e trurit dhe indit nervor, por kalimi i tyre në tru është i mundur vetëm nëpërmjet ushqyerjes me qumështin e nënës.

Elvan

En Tatlı Beraberlik

Molfix

A e dini pse është
kaq i lumtur
ky fëmijë?

Sepse fëmijët e lumtur përdorin **Molfix**

tema
Trade Company

Adresa: Rr. Turgut Ozal Nr. 8, Prizren / KOSOVË - Tel & Fax: +381 (0) 29 230 951
Mob: +377 (0) 44 140 286 / +386 (0) 49 140 286 - e-mail: omermacun@hotmail.com

NEW

Papia

NEW

Molped

Prodhimet me të cilat kemi fituar SHPËRBLIMIN KOSOVAR TË PRODUKTIT TË QUMËSHITIT 2005

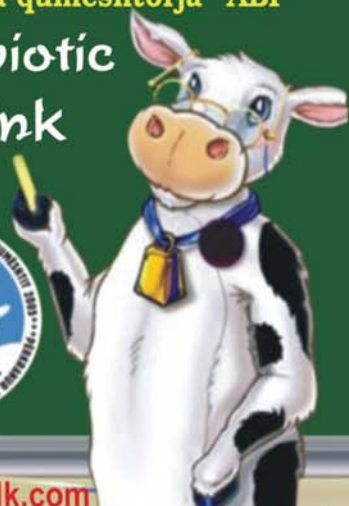
KONSUMONI PRODUKTE ME CILËSI TË VËRTETUAR

CILËSI E VËRTETUAR

Jogurtat me përmbajtje
të kulturave *Bio Active*
Në Kosovë prodhohet
vetëm nga qumështorja "ABI"

Probiotic
drink

www.abimilk.com

Industria e qumështit "ABI" Prizren-Kosovë

Adresa-Address: "Tirana" N:9, Prizren
Tel & Fax: +381 29 622 356
E-mail: abi@abimilk.com

www.abimilk.com

Industria e qumështit "ABI" Prizren-Kosovë

"ABI" është licensuar nga ana e Agjencisë Veterinare e Ushqimit të Kosovës

Numri i licencës : AVUK-001

"ABI" ka fituar të drejtën për eksport me numrin eksportues : KS-033